

18.02.2014

**Informatīvais ziņojums par
Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu īstenošanu
2007.-2013.gadā un priekšlikumiem attīstības plānošanas sistēmas
uzlabošanai**

Rīga 2014

I. Ievads

Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādnes (turpmāk – PPSAP) ir nozīmīgākais politikas plānošanas dokuments, kurā tika noteikti rīcībpolitikas plānošanas sistēmas darbības pamatprincipi. Tuvojoties PPSAP īstenošanas beigu termiņam, pēc Pārresoru koordinācijas centra iniciatīvas tika veikts pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”¹ (turpmāk – Pētījums) ar mērķi izvērtēt esošās attīstības plānošanas sistēmas darbību un sasniegtos rezultātus PPSAP izvirzīto problēmu risināšanā.

Balstoties uz Pētījuma rezultātiem, informatīvajā ziņojumā ir sniegts PPSAP īstenošanas novērtējums un priekšlikumi turpmākai rīcībai, kuru īstenošanai izstrādāts Attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanas pasākumu plāns.

II. Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu īstenošanas rezultāti

PPSAP tika izstrādātas, lai nodrošinātu vienkāršas, pārskatāmas un efektīvas rīcībpolitikas plānošanas sistēmas izveidošanu, kas sekmētu valsts attīstību vidējā un ilgtermiņā.

1. Politikas mērķi un rezultāti

PPSAP tika izvirzīti šādi **politikas mērķi**:

1. Nodrošināt efektīvu valsts attīstības plānošanu, uzlabojot rīcībpolitikas plānošanas sistēmu;
2. Pilnveidot plānošanas procesu sasaisti starp starptautisko, nacionālo, reģionālo un vietējo pārvaldes līmeni, īpaši veicinot starptautisko organizāciju iniciatīvu ciešāku integrāciju nacionālajā plānošanas sistēmā;
3. Nodrošināt ciešāku rīcībpolitikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu sasaisti, kas vērsta uz valsts un valdības prioritāšu īstenošanu;
4. Sekmēt rīcībpolitikas plānošanas kvalitātes uzlabošanu, plašāk izmantojot ES iniciatīvā „*Labāks regulējums*” identificētos plānošanas instrumentus, kā arī veicinot lielāku Saeimas, Valsts prezidenta kancelejas, plānošanas reģionu un vietējo pašvaldību pārstāvju, kā arī sociālo partneru un nevalstisko organizāciju līdzdalību rīcībpolitikas plānošanas procesā;
5. Veicināt plašāku pētījumu un moderno plānošanas metožu izmantošanu rīcībpolitiku izstrādē, kā arī ieviest vienotu valsts attīstības indikatoru sistēmu.

PPSAP izvirzītais **politikas rezultāts**: rīcībpolitikas plānošanas sistēmas kopējās darbības efektivitātes pieaugums, kā arī plānošanas dokumentu kvalitātes pieaugums, kuru raksturo pakāpeniska Pasaules Bankas Institūta starptautiskā salīdzinošā indikatora *GRICS*² parametru „publiskās pārvaldes efektivitāte” un „likumdošanas kvalitāte” pieaugums (%). Šie parametri tiek vērtēti *The Worldwide Governance Indicators (WGI)* ietvaros, kas šobrīd ietver 215 pasaules ekonomiku agregētos un

¹Pētījumu veica nodibinājums „Baltic Institute of Social Sciences” Valsts kancelejas administrētā projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācija Nr. 1DP/1.5.1.1.1/10/IPIA/CFLA/004/002) 4.2. aktivitātes „Funkciju auditu veikšana” (iepirkuma ID Nr. MK VK 2012/7 ESF) ietvaros

² GRICS (*Governance Research Indicator Country Snapshot*) ir kompleksss indikators, kuru reizi divos gados sagatavo *World Bank Institute*

individuālos rādītājus sešās pārvaldības dimensijās, apkopojot informāciju no 31 datu avota (pētnieciskie institūti, stratēģiskie analītiķi, nevalstiskās organizācijas, starptautiskās organizācijas un privātais sektors). Kopš 2006.gada, kad tika pieņemtas PPSAP, ir mainījusies indikatora aprēķinos izmantotā metodoloģija un tādēļ nav iespējams precīzi novērtēt rezultatīvo rādītāju izpildi procentuālā izteiksmē kā tas noteikts PPSAP. Latvijas novērtējums redzams tabulā Nr.1.

Tabula Nr.1

Latvijas novērtējums atsevišķos WGI parametros

Parametrs	Novērtējums ³				
	2004 (bāzes vērtība)	2006	2008	2010	2012
Publiskās pārvaldes efektivitāte	0,65	0,69	0,56	0,72	0,83
Likumdošanas kvalitāte	0,99	1,00	1,03	0,99	1,00

Latvijas publiskās pārvaldes efektivitātes novērtējums liecina, ka pārskata periodā valsts un pašvaldību sniegto pakalpojumu kvalitāte, valsts civildienesta kvalitāte un neatkarība no politiskās ietekmes, politikas veidošanas un īstenošanas kvalitāte, kā arī sabiedrības ticamība valdības darbam saskaņā ar tās nosprausto politiku, ir pakāpeniski uzlabojusies. Savukārt likumdošanas kvalitāte, kuru WGI raksturo valdības spēja formulēt un īstenot skaidras politikas un regulējumu, kas veicina privātā sektora attīstību, ir saglabājusies gandrīz nemainīgā līmenī.

2. PPSAP rīcības virzienos paveiktā izvērtējums un konstatētās problēmas

PPSAP Rīcības virziens:	1. Plānošanas dokumentu integrācija vienotā sistēmā un to hierarhijas noteikšana
	2. Nacionālās, reģionālās un vietējās pārvaldes līmeņa plānošanas sistēmu sasaiste

PPSAP identificētās problēmas:

1. *Nepastāv skaidri noteikta dažādu nacionālās nozīmes ilgtermiņa, vidējā un īstermiņa plānošanas dokumentu hierarhija un sasaiste;*
2. *Nav izstrādāta un pieejama katras rīcībpolitikas jomas plānošanas dokumentu hierarhija, kā arī nav identificēta starpnozaru plānošanas dokumentu savstarpējā saistība;*
3. *Nav tieši definēta sasaiste starp rīcībpolitikas plānošanas procesu nacionālajā, reģionālajā un vietējā pārvaldes līmenī.*

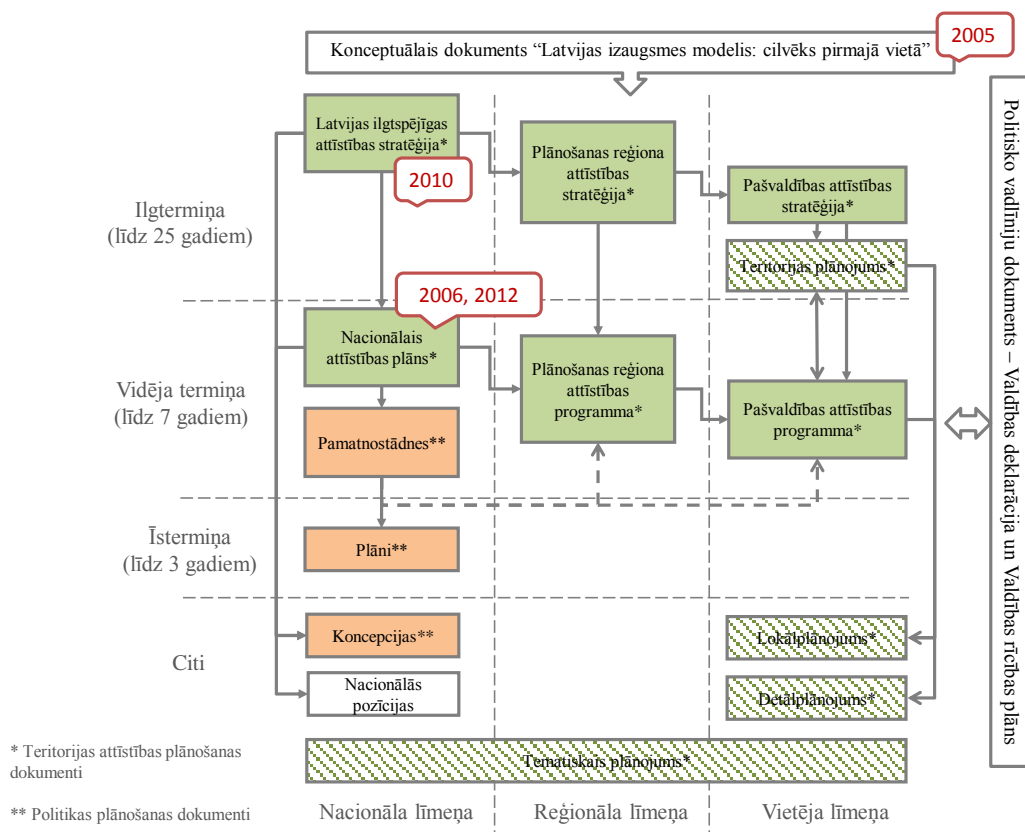
Ar 01.01.2009 stājās spēkā **Attīstības plānošanas sistēmas likums**, kurš nosaka attīstības plānošanas pamatprincipus, aptverot politikas un teritorijas plānošanu un iezīmējot lēmumu pieņemšanas procesa sasaisti visos valsts pārvaldes līmeņos. Attīstības plānošanas sistēmas likumā definēti trīs attīstības plānošanas dokumentu veidi: politikas plānošanas dokumenti, institūciju vadības dokumenti un teritorijas attīstības plānošanas dokumenti, kā arī noteikti to darbības termiņi un savstarpējā hierarhija. Papildus Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteiktajam regulējumam, 01.12.2011 stājās spēkā Teritorijas attīstības plānošanas likums un tam

³ Pārvaldības novērtējums veikts skalā no aptuveni -2,5 (vāja publiskā pārvalde) līdz 2,5 (spēcīga publiskā pārvalde); pieejams: <http://info.worldbank.org/governance/wgi/index.aspx#home>

pakārtotie Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumi Nr.711 “Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un Ministru kabineta 2013.gada 16.jūlija noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”. Līdz ar normatīvā regulējuma pieņemšanu valstī **ir izveidota vienota attīstības plānošanas sistēma**, kas skaidri nosaka ilgtermiņa, vidējā un īstermiņa plānošanas dokumentu hierarhiju un savstarpējo saistību, aptverot nacionālo, reģionālo un vietējo līmeni (skat. 1.attēlu).

1.attēls

Attīstības plānošanas sistēma nacionālajā, reģionālajā un vietējā līmenī

Avots: PKC

Pārskata periodā ir **izstrādāti un pieņemti nozīmīgākie valsts attīstības plānošanas dokumenti**. 10.06.2010 Saeimā tika apstiprināts galvenais valsts ilgtermiņa attīstības plānošanas dokuments Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030.gadam (turpmāk – „Latvija 2030”). 04.07.2006 Ministru kabinets (turpmāk – MK) apstiprināja Nacionālās attīstības plānu 2007. – 2013.gadam, savukārt jauno Nacionālās attīstības plānu 2014.-2020.gadam (turpmāk – NAP2020) Saeima pieņēma 20.12.2012. NAP2020 ir hierarhiski augstākais vidēja termiņa plānošanas dokuments, kurš iezīmē būtiskākās valsts attīstības prioritātes un rīcības virzienus, kā arī nosaka mērķus un to sasniegšanas rezultātīvos rādītājus.

Attiecībā uz **attīstības plānošanas institucionālo sistēmu** jāatzīmē, ka saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteikto, Ministru prezidents nodrošina” Latvija 2030” un NAP2020 izstrādi, īstenošanas uzraudzību un koordināciju, kā arī citu attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas uzraudzību. Šo uzdevumu izpildei tika izveidots **Pārresoru koordinācijas centrs** (turpmāk – PKC), kurš savu darbu uzsāka 01.12.2011. PKC galvenais uzdevums ir valsts attīstības plānošanas uzraudzība, rūpējoties par hierarhiski augstākajos plānošanas dokumentos noteikto

vidēja un ilgtermiņa prioritāšu ievērošanu visos valstisku lēmumu pieņemšanas procesos. **Finanšu ministrija** izstrādā un īsteno politiku valsts budžeta un finanšu vadības jomā, kā arī atbild par rezultatīvo rādītāju sistēmas ieviešanu. **Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija** nodrošina reģionālās politikas koordināciju un reģionāla un vietēja līmeņa teritorijas attīstības plānošanas metodisko vadību. Savukārt **Valsts kanceleja** nodrošina valsts pārvaldes (arī valsts civildienesta) attīstības politikas izstrādi, koordinē un pārrauga tās ieviešanu. Līdz ar to attīstības plānošanā nozīmīga ir visu trīs valsts pārvaldes institūciju koordinēta sadarbība un vienota pieeja dažādu jautājumu risināšanā.

Ar mērķi nodrošināt PPSAP noteiktā **saskaņotības principa ievērošanu** politikas plānošanā, atbilstoši PPSAP un Attīstības plānošanas likumā noteiktajam, izstrādājot attīstības plānošanas dokumentus, tie ir savstarpēji jāaskaņo, nodrošinot atbilstību hierarhiski augstākiem dokumentiem un obligāti iekļaujot atsauci par to saistību. Tāpat rīcībpolitikas plānošanas dokumentos ir jāiekļauj arī atsauce uz Valdības deklarācijā (un Rīcības plānā) noteiktajām politiskajām vadlīnijām attiecīgajā jomā. Politikas plānošanas dokumentu analīzes⁴ rezultāti rāda, ka 82% dokumentu ir atrodama atsauce uz politiskajām vadlīnijām un hierarhiski augstākiem dokumentiem, no kuriem atsauce uz „Latvija 2030” ir sniegta 25% dokumentu, savukārt atsauce uz Nacionālo attīstības plānu 2007.-2013.gadam atrodama 39% plānošanas dokumentu.⁵ Tas liecina par to, ka normatīvajos aktos noteiktās prasības attiecībā uz plānošanas dokumentu hierarhiju un savstarpējo atbilstību dokumentu izstrādes gaitā lielākoties tiek ievērotas un politikas plānotāji atzīst to par pietiekami būtisku. Valsts civildienesta ierēdņu skatījumā „Latvija 2030” ietekme uz vidēja un īstermiņa politikas plānošanas dokumentiem tiek vērtēta kā būtiska (18%) vai drīzāk būtiska (41%), NAP2020 ietekmi par būtisku atzinuši vai drīzāk būtisku atzinuši, attiecīgi, 29% un 41% respondentu.⁶ Tomēr, neskatoties uz to, ka pārskata periodā pieņemtais normatīvais regulējums skaidri definē attīstības plānošanas sistēmas saturisko un procedurālo ietvaru, jāņem vērā tas, ka vispārīgā rakstura dēļ „Latvijas 2030” un Nacionālā attīstības plāna 2007.-2013.gadam ietekme uz zemāka līmeņa plānošanas dokumentu saturu nav vērtējama viennozīmīgi. Galvenais plānošanas dokumentu trūkums, vērtējot to sasaisti ar citiem plānošanas dokumentiem, ir to formālā vertikālā un horizontālā sasaiste, kas izpaužas dokumentu uzskaitījumā, neskaidrojot savstarpējo sasaisti pēc būtības (saturiski).⁷

Tāpat jānorāda, ka pastāv arī ārpus sistēmas plānošanas dokumenti, kuru izstrāde pamatojas uz likuma deleģējumu vai NATO plānošanas sistēmu, kas paredz atšķirīgu plānošanas ciklu, un to integrēšana vienotajā plānošanas sistēmā katrā konkrētajā gadījumā būtu atsevišķi izvērtējama. Šie plānošanas dokumenti ir Augstākās izglītības un augstskolu attīstības nacionālā koncepcija (saskaņā ar Augstskolu likuma 70.pantu izstrādā Augstākās izglītības padome), Valsts aizsardzības koncepcija (Nacionālās drošības likuma 29.pants), Jaunatnes politikas valsts programma 2013.gadam (izstrādāta pamatojoties uz Jaunatnes likuma 3.panta ceturto daļu). Papildus šeit var minēt arī atsevišķus starptautiski ierosinātos attīstības plānošanas dokumentus (skat. informatīvā ziņojuma 9.lpp.).

Lai pārskatāmā veidā sniegtu informāciju par plānošanas dokumentiem, to hierarhijām un sasaisti konkrētajās rīcībpolitikas jomās, 2008.gadā tika izveidota

⁴ Kopumā izvērtēti 121 plānošanas dokumenti, kvantitatīvā analīze veikta 117 plānošanas dokumentiem, kvalitatīvā analīze 69 plānošanas dokumentiem

⁵ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 15.-18.lpp.

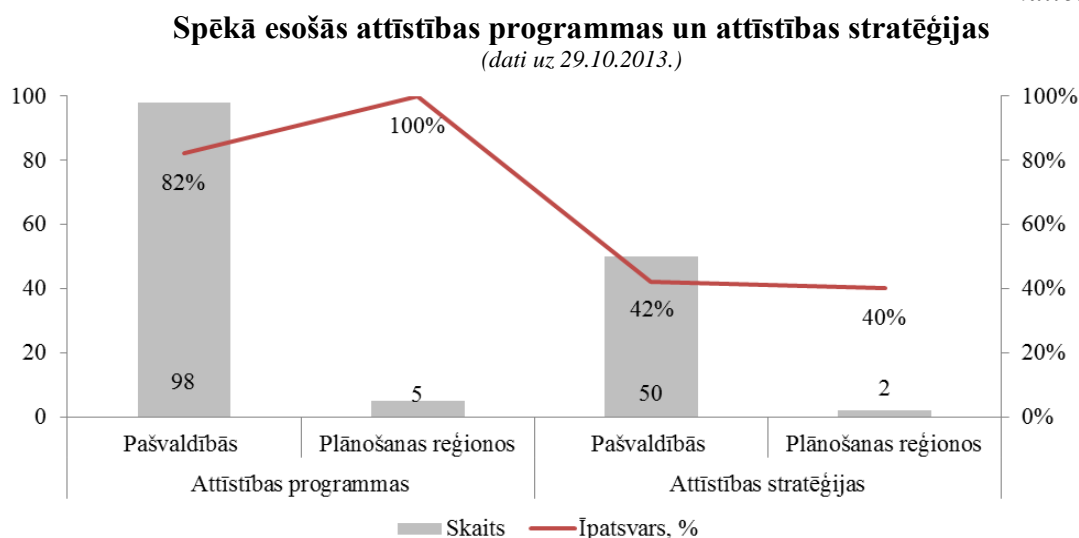
⁶ Turpat, 29.lpp.

⁷ Turpat, 20.lpp.

jauna informācijas sistēma Politikas plānošanas dokumentu datubāze (POLSIS), kurā atsevišķā sadaļā ietvertas nozaru politikas plānošanas dokumentu hierarhijas attiecīgajās politikas jomās (uz doto brīdi nepieciešama informācijas aktualizācija).

Ar mērķi nodrošināt līdzsvarotu visu valsts teritoriju attīstību, PPSAP paredzēja noteikt ciešu **sasaisti starp plānošanu nacionālās, reģionālās un vietējās pārvaldes līmenī**, nosakot plānošanas reģionu un pašvaldību plānošanas dokumentu saskaņošanu ar „Latvija 2030”, NAP2020 un nozaru rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem. Attiecībā uz plānošanas reģionu un pašvaldību plānošanas dokumentu integrāciju vienotā sistēmā, jāatzīmē, ka saskaņā ar Teritorijas attīstības plānošanas likuma Pārejas noteikumu 7.punktu, vietējām pašvaldībām un plānošanas reģioniem ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādi jānodrošina līdz 2013.gada 31.decembrim. Līdz ar to daļa pašvaldību un plānošanas reģionu vēl atrodas savu attīstības plānošanas dokumentu izstrādes procesā. Attīstības programmas uz 29.10.2013. bija spēkā 98 jeb 82% pašvaldību un visiem plānošanas reģioniem, savukārt attīstības stratēģijas – 50 jeb 42% pašvaldību un 2 jeb 40% plānošanas reģionu (skat.2. attēlu)

2.attēls

Avots: VARAM

Kā būtiska problēma iezīmējas neskaidrības par reģionāla un vietējā līmeņa attīstības plānošanas dokumentu ieviešanas finansēšanu. Plānošanas reģioniem ir ierobežotas iespējas izstrādāt mērķtiecīgus attīstības plānošanas dokumentus, jo nav skaidrs, kādas funkcijas un kādā finansējuma apjomā plānošanas reģions pildīs.⁸ Šī iemesla dēļ arī daļa pašvaldību apšaubā lietderību plānošanai reģionālā līmenī.⁹ Tai pašā laikā mazās novadu pašvaldību uzskata plānošanas reģionus par lietderīgu instrumentu to interešu pārstāvēšanai nacionālajā līmenī un rosina tiem nodot tādas funkcijas kā, piemēram, uzņēmējdarbības veicināšana, veselības un sociālās aprūpes organizēšana.¹⁰ Savukārt attiecībā uz vietēja līmeņa attīstības plānošanas dokumentu īstenošanu, pašvaldības vērs uzmanību uz termiņu nesaskaņotību – valsts atbalsts attīstības plānošanas dokumentu sagatavošanai tika sniegts pirms NAP2020 apstiprināšanas un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondu plānošanas nākamajam

⁸ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 85.-86.lpp.

⁹ Turpat, 94.lpp.

¹⁰ Turpat, 85., 96.lpp.

periodam, tādējādi apgrūtinot iespējas saskaņot dokumentos plānoto ar pieejamo finansējumu. Turklāt, kā iepriekš minēts, Teritorijas attīstības plānošanas sistēmas likums nosaka, ka attīstības stratēģijām un attīstības programmām jābūt izstrādātām līdz 2013.gada beigām, taču ES fondu atbalsta programmas un to saņemšanas nosacījumi pašlaik vēl tiek izstrādāti.¹¹ Lai risinātu šo problēmu, Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija ir iesniegusi Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldības komisijai priekšlikumus Teritorijas attīstības plānošanas likuma Pārejas noteikumu 7.punkta grozījumiem, izstrādes termiņu pagarinot līdz 2014.gada 31.decembrim. Pašvaldību plānošanas dokumentu sagatavošanu lielā mērā ietekmēja arī administratīvi teritoriālās reformas īstenošanas gaita. Detalizēta analīze par esošo situāciju un aktuālajām problēmām teritorijas attīstības plānošanā, kā arī priekšlikumi attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanai attiecībā uz reģionālās politikas koordināciju un teritoriju attīstības plānošanu ir sniegti Reģionālās politikas pamatnostādņēs 2013.-2019.gadam (Ministru kabineta 2013.gada 29.oktobra rīkojums Nr. 496).

Vērtējot dažāda līmeņa plānošanas dokumentu sasaisti, atsauce uz hierarhiski augstākiem dokumentiem pašvaldību un plānošanas reģionu dokumentos ir nodrošināta, tomēr reģionāla līmeņa plānošanas dokumentu sasaisti ar nacionālas nozīmes plānošanas dokumentiem par būtisku vai drīzāk būtisku atzīst tikai 45% aptaujāto pašvaldību un plānošanas reģionu pārstāvju, savukārt, vietējā un nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu sasaisti par būtisku vai drīzāk būtisku uzskata 40% respondentu.¹² Vairāk kā puse (55%) aptaujāto norādījuši, ka attiecīgie reģionālā un pašvaldību līmeņa plānošanas dokumenti var tikt izstrādāti tikai pēc tam, kad ir izstrādāts nacionālā līmeņa vidēja termiņa nozares politikas plānošanas dokuments, taču daļa (33%) uzskata, ka dažādās nozarēs var pastāvēt atšķirīgas sasaistes starp nacionālā un reģionāla vai pašvaldību līmeņa dokumentiem.¹³ Pašvaldību pārstāvji arī norāda, ka ir apgrūtināši sekot līdzī nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentiem to lielā apjoma dēļ.¹⁴ Vienlaikus jāatzīmē, ka Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija sadarbībā ar nozaru ministrijām ir sagatavojuši nozaru politiku vadlīnijas, kas vietējām pašvaldībām var palīdzēt attīstības plānošanas dokumentus sagatavošanā un ieviešanā.

Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumos Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” noteiktie **politikas plānošanas dokumentu veidi** ir pamatnostādnes (vidēja termiņa plānošanas dokuments), plāns un koncepcija (īstermiņa plānošanas dokumenti). Uz 02.12.2013 POLSIS datubāzē bija atrodams liels skaits politikas plānošanas dokumentu – kopumā 365 (neskaitot POLSIS ievietotos informatīvos ziņojumus), no tiem 88 pamatnostādnes, 118 plāni un 159 koncepcijas. Plānošanas dokumentu skaitu nosaka tas, cik plašā nozaru vai apakšnozaru griezumā tiek veikta politikas plānošana, tajā skaitā, ievērojot ES prasības finansējuma saņemšanai, balstoties uz valdībā apstiprinātu plānošanas dokumentu. No vienas puses, ministrijas pievērš lielu uzmanību tam, lai vidējā termiņa plānošana (pamatnostādņu līmenis) netiktu veikta pārāk šaurās apakšnozarēs; no otras puses, tās arī atzīst, ka ir nozares un apakšnozares, kurām pēc būtības ir nepieciešama atsevišķa plānošana, jo, veidojot visaptverošus nozaru attīstības plānošanas dokumentus, tie kļūst apjomīgi, grūti

¹¹ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” 92.lpp.

¹² Turpat, 36.-37.lpp.

¹³ Turpat, 37.lpp.

¹⁴ Turpat, 93.lpp.

uztverami plānošanas dokumenta lietotājiem un politikas īstenotājiem.¹⁵ Dokumentu kvalitatīvā analīze atklāj, ka atsevišķu ministriju gadījumos pastāv vairāki dokumenti, kuriem, pirmkārt, nav skaidri noteikti termiņi (piemēram, 16.08.2005. Pamatnostādnes "e-Veselība Latvijā", atbildīgā institūcija - VM), otrkārt, dokumenti nav īsti funkcionāli, jo tie netiek īstenoti, nav aktuāli, bet vienlaikus nav definēti kā spēku zaudējuši, piemēram, FM sagatavotās un 10.06.2003. apstiprinātās Pamatnostādnes nodokļu un nodevu sistēmas attīstībā ir morāli novecojušas, dokumenta statuss nav skaidrs.¹⁶ Spēkā esošo politikas plānošanas dokumentu pielietojamību pamatā nosaka ne tik daudz tā darbības termiņš, cik šī dokumenta īstenošanai pieejamais finansējums. Daudzos gadījumos formāli spēkā esoši politikas plānošanas dokumenti ietver attiecīgajā nozarē identificētās problēmas un nodomus, kas nav sasaistīti ar nepieciešamajiem resursiem un iespējām tos īstenot. Praksē šie dokumenti nav tikuši finansēti atbilstoši plānotajam un tādējādi to nozīme un faktiskā pielietojamība ir stipri ierobežota, skaidri liecinot par to, ka šādu politikas plānošanas dokumentu skaits ir jāsamazina. Nepieciešamību veikt politikas plānošanas dokumentu skaita samazināšanu atbalsta 61 % aptaujāto politikas plānotāju.¹⁷ Būtiskākie jautājumi, izvērtējot nacionālā līmeņa politikas plānošanas dokumentus un veicot to skaita samazināšanu, ir to lietderība, atbilstība nozares attīstības tendencēm un aktualitātēm nacionālā un starptautiskā līmenī, kā arī savstarpējā saskaņotība plānošanas dokumentu hierarhijas ietvaros.

Nozīmīgs jautājums ir politikas plānošanas dokumentu izstrādes nepieciešamība un normatīvajos aktos noteikto prasību atbilstība reālajai praksei. Neskatoties uz to, ka normatīvais regulējums skaidri nosaka **politikas plānošanas dokumentu saturu un struktūru**, nav novērsts dokumentu satura un pārskatu dublēšanās risks (pamatnostādnes un plāni) un dokumenta satura neatbilstība attiecīgajam dokumenta veidam. Pārskata periodā plaši pielietota prakse ir politikas plānošana un konceptuālu jautājumu virzība izskatīšanai MK informatīvā ziņojuma veidā. Par to liecina arī ievērojamais informatīvo ziņojumu skaits – POLSIS datubāzē uz 02.12.2013 bija ievietoti 1499 informatīvie ziņojumi. Pētījuma ietvaros tika veikta attīstības plānošanas dokumentu, tajā skaitā, koncepciju un atsevišķu informatīvo ziņojumu kvalitatīvā analīze (dokumentiem, kuri pieņemti laikposmā no 20.04.2012. līdz 24.04.2013.) un konstatēts, ka galvenā problēma ar informatīvajiem ziņojumiem politikas plānošanas sistēmas kontekstā ir tā, ka informatīvie ziņojumi tiek praksē pielietoti kā politikas plānošanas dokumenti, balstoties uz kuriem tiek pieņemti konceptuāli lēmumi (šāda veida dokumentu piemērs: Informatīvais ziņojums par tiesiskā regulējuma izstrādes gaitu, kas paredz atteikšanos no dalītā īpašuma (MK protokollēmums 12.06.2012., Nr.33, 49.§))¹⁸. Saskaņā ar Ministru kabineta 2009.gada 7.aprīļa noteikumiem Nr. 300 „Ministru kabineta kārtības rullis” informatīvais ziņojums ir informācija vai pārskats par Ministru kabineta kompetencē esoša jautājuma risināšanas gaitu, par Ministru kabineta atbalstīta plānošanas dokumenta īstenošanu vai tiesību akta izpildi, vai problēmām kādā atsevišķā jomā un tajā neietver konceptuālus jautājumus. Tomēr informatīvo ziņojumu plašā izmantošana politikas plānošanā un konceptuālu jautājumu risināšanā liecina par nepieciešamību pārskatīt esošo politikas plānošanas dokumentu veidus un to satura prasības, piedāvājot

¹⁵ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 47.lpp.

¹⁶ Turpat, 40.lpp.

¹⁷ Turpat, 47.lpp.

¹⁸ Turpat, 43.lpp.

aktuālajai situācijai piemērotus risinājumus un lemjot par atteikšanos no koncepcijām kā politikas plānošanas dokumenta veida.

Pētījumā tiek identificēti sekojoši būtiskākie **faktori, kas kavē sistēmisku plānošanas īstenošanu:**

1. plānošanas dokumentu nepietiekamā sasaiste ar finansējumu, vēlmju neatbilstība reālajām iespējām;
2. pārmaiņu teorijas jeb intervences loģikas trūkums dokumentos, vajadzības ir nepietiekami saistītas ar stratēģisko plānošanu – mērķiem un tiem atbilstošām rīcībām un resursiem;
3. ekonomiskās krīzes ietekme uz iespējām īstenot plānošanas dokumentus un nepietiekamais darbs pie dokumentu aktualizācijas;
4. ieilguši administratīvi teritoriālā reforma un neskaidrības, kā to pabeigt;
5. nepietiekama izpratne par plānošanas dokumentu nozīmi un nepieciešamību tos īstenot un monitorēt, īpaši politiskajā līmenī;
6. sadarbības trūkums plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanā ar citām institūcijām: ministrijām, plānošanas reģioniem, pašvaldībām¹⁹.

Augstākminētās problēmas attiecībā uz politikas un budžeta plānošanas sasaisti, rezultātīvo rādītāju noteikšanu, ietekmes novērtējumu veikšanu un plānošanas dokumentu monitoringu detalizētāk raksturotas 4., 5. un 6. PPSAP rīcības virziena īstenošanas izvērtējumā.

PPSAP Rīcības virziens:	3. Nacionālās un starptautiskās plānošanas sistēmas sasaiste
--------------------------------	---

PPSAP identificētā problēma: *pastāv grūtības ar dažādu starptautisko organizāciju iniciatīvu sasaisti ar nacionālo plānošanas sistēmu.*

ES līmenī un nacionālā plānošanas līmenī pastāv plānošanas dokumentu hierarhija un mijiedarbība (skat. 3.attēlu). ES līmeņa augstākais plānošanas dokuments ir stratēģija „Eiropa 2020” (turpmāk – ES2020). Tās mērķis ir veicināt izaugsmi un nodarbinātību ES kopumā un katrā ES dalībvalstī atsevišķi. ES2020 trīs galvenās prioritātes ir gudra, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme. Lai ieviestu ES2020 stratēģiju, dalībvalstis sagatavo un ievieš nacionālās reformu programmas. Latvijas nacionālā reformu programmā „ES2020” stratēģijas ieviešanai (turpmāk – NRP) atspoguļoti galvenie Latvijas tautsaimniecības makro-strukturālie izaicinājumi un pasākumi to novēršanai. Tāpat tiek izstrādāta un īstenota Latvijas Konverģences programma ES Stabilitātes un izaugsmes pakta ieviešanai, kas vērsta uz stingras un ilgtspējīgas fiskālās politikas un makroekonomiskās stabilitātes nodrošināšanu. Eiropas semestra ietvaros katra gada sākumā dalībvalstis iesniedz NRP un konverģences programmu Eiropas Komisijai. Pēc programmu izvērtēšanas, ES valstu un valdību vadītāji apstiprina rekomendācijas dalībvalstīm turpmākajām darbībām ES2020 un konverģences mērķu sasniegšanā.

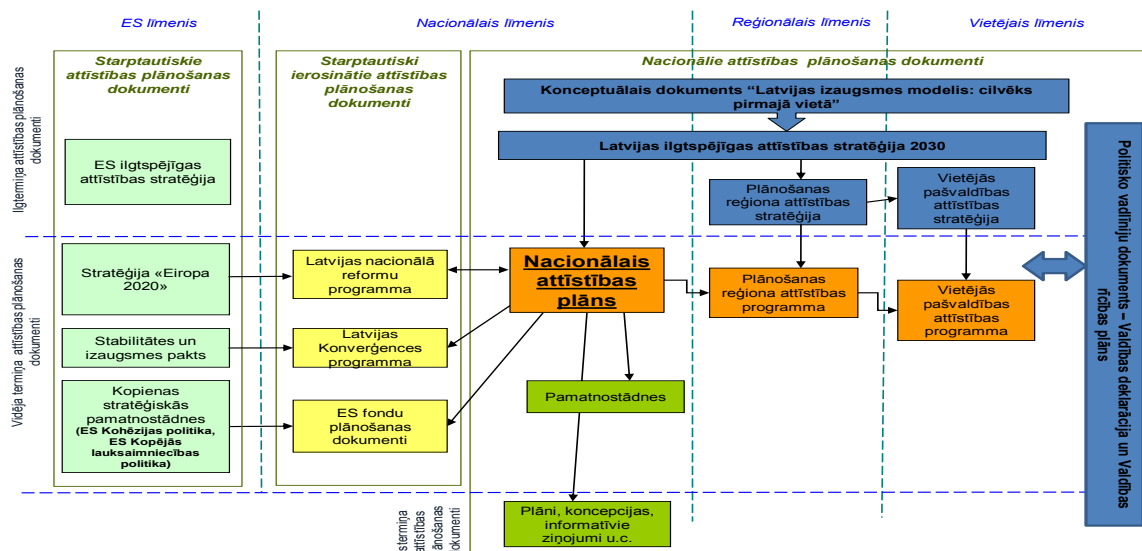
Ņemot vērā minētos ES līmeņa plānošanas dokumentus, NAP2020 ietver uzdevumus un indikatorus saskaņā ar ES2020, NRP un konverģences programmas principiem, un ir saskaņā ar „Latvija 2030”. Tā kā NAP2020 ir Latvijas hierarhiski augstākais vidējā termiņa attīstības plānošanas dokuments, tas nosaka gan Latvijas nacionālo, gan kā ES dalībvalsts politiku, sasniedzamos rezultātus un nepieciešamās izmaiņas. ES fondi ir viens no finansējuma avotiem NAP2020 īstenošanai. ES

¹⁹Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” 186.lpp.

politiku instrumentu un ārvalstu finanšu palīdzību regulējošos attīstības plānošanas dokumentos iekļaujamo saturu prioritāri balsta uz NAP2020. ES fondu plānošanas dokumenti nodrošina ES Kohēzijas politikas un ES Kopējās lauksaimniecības politikas sasaisti ar nacionālajām prioritātēm un pamato šo prioritāšu izvēli.

3. attēls.

Attīstības plānošanas sistēma, aptverot ES, nacionālo, reģionālo un vietējo līmeni

Avots: PKC

Nemot vērā iepriekš minēto, lielākā daļā nozaru attīstības plānošanas dokumentu izstrāde gan saturiski, gan plānošanas termiņu kontekstā notiek ciešā sasaistē ar ES fondu plānošanu. Atsauces uz ES līmeņa dokumentiem konstatētas 60% analizēto politikas plānošanas dokumentu²⁰ un atšķirībā no nacionālā, reģionālā un vietējā līmeņa plānošanas dokumentu formālās sasaistes, Latvijas plānošanas dokumentu sasaiste ar ES līmeņa dokumentiem ir skaidrota un pamatota daudz izvērstāk.²¹ Tiek nodrošināta arī dokumentu izstrādes loģiskā pēctecība un sasaiste ar NAP2020. Viens no izņēmuma gadījumiem ir valsts aizsardzības nozare, kurā plānošanas dokumenti tiek izstrādāti saskaņā ar NATO pieeju plānošanā, kas vidēja termiņa plānošanas dokumentu izstrādē paredz 12 gadu un 4 gadu ciklu.

Atsevišķos gadījumos juridiska rakstura problēmas rada ES regulējuma formālā neatbilstība Latvijas attīstības plānošanas sistēmā noteiktajiem dokumentu veidiem, paredzot programmu izstrādi noteiktu nozaru politikas plānošanā. Praksē īstenotā pieeja šādos gadījumos ir bijusi pietiekami elastīga, tomēr jāatzīst, ka tas ir radījis zināmas grūtības starpinstitūciju saskaņošanas procesā.

Kopumā vērtējot, nacionālā līmeņa plānošanas dokumentu sasaiste ar ES līmeņa plānošanas dokumentiem ir viens no būtiskākajiem faktoriem, kas veicina vienotas plānošanas sistēmas ieviešanu, īpaši tas attiecas uz šobrīd aktuālo ES fondu plānošanu.²²

²⁰ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” 20.lpp.

²¹ Turpat, 21.lpp.

²² Turpat, 32.lpp.

PPSAP Rīcības virziens: 4. Rīcībpolitikas ieviešana un finansēšana

PPSAP identificētās problēmas:

1. Vidēja termiņa budžeta veidošana valsts pārvaldē ir ieviesta nepilnīgi un formāli, kā rezultātā ir būtiski aizkavēta stratēģiskās plānošanas sistēmas ieviešana;
2. Nepastāv skaidrs un objektīvs rīcībpolitikas plānošanas dokumentos noteikto prioritāšu izvērtēšanas un finansēšanas mehānisms;
3. Valsts pārvaldē pastāv problēmas ar savstarpēji saistītu mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju noteikšanu;
4. Nav izveidots sasaistes mehānisms starp politikas un darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sasniegšanu un budžeta piešķiršanu rīcībpolitikas tālākai īstenošanai.

Vidēja termiņa valsts budžeta plānošana ir process, kurā tiek noteikti pieejamie resursi triju gadu periodam un nodrošināta šo resursu izlietošana atbilstoši valdības noteiktajām prioritātēm. Atbilstoši *Koncepcijai par stratēģiskās plānošanas un vidēja termiņa budžeta plānošanas ieviešanu valsts pārvaldē*, vidēja termiņa budžeta plānošanas sistēma Latvijā ir ieviesta kopš 2008. gada. Tomēr laikposmā no 2009. – 2011.gadam ekonomiskā krīze un fiskālā konsolidācija ietekmēja vidēja termiņa budžeta veidošanu. Līdz 2012.gadam saskaņā ar Likumā par budžetu un finanšu vadību noteikto Ministru kabinetā tika apstiprināts Vidēja termiņa makroekonomiskās attīstības un fiskālās politikas ietvars, kas kalpoja kā vidēja termiņa budžeta plānošanas dokuments.

Vidēja termiņa budžeta plānošana paredz noteikt valsts budžeta likumu vienam gadam un maksimāli pieļaujamo izdevumu kopapjomu turpmākajiem diviem gadiem. 2012. gadā pirmo reizi tika izstrādāts **Likums par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015.gadam** (pieņemts 15.11.2012) un iesniegts izskatīšanai Saeimā vienlaikus ar valsts budžeta likumprojektu 2013.gadam. Likums par vidēja termiņa budžeta ietvaru tiek sasaistīts ar attīstības plānošanas dokumentiem, tādējādi nodrošinot pieejamo resursu sasaisti ar valdības politikas prioritātēm vidējā termiņā. Lai īstenotu pārredzamu un atbildīgu fiskālo politiku, vidēja termiņa budžeta plānošanā tiek ievēroti Fiskālās disciplīnas likumā noteiktie fiskālās politikas principi (skat. 4.attēlu).

4.attēls

Vidēja termiņa budžeta plānošanas shēma

Avots: FM

Vidēja termiņa budžeta ietvara likumā katram gadam tiek norādīti vidēja termiņa budžeta mērķi, Nacionālajā attīstības plānā noteiktie prioritārie attīstības virzieni un Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktās prioritātes, valdības fiskālās politikas mērķu formulējums, maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopapjoms (tajā skaitā, izdevumu kopapjoms katram budžeta resoram), iekšzemes kopprodukta prognozes, valsts budžeta ieņēmumu prognozes, valsts budžeta finansiālās bilances apjoms (maksimālais deficīta līmenis un/vai minimālais pārpalikuma līmenis) un citi rādītāji.

Rīcībpolitikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu sasaiste PPSAP tika noteikta kā viens no būtiskākajiem risinājumiem, paredzot virzību uz maksimālu rīcībpolitikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu integrāciju, elastības palielināšanu institūcijām budžeta līdzekļu vadības jomā, vienlaikus nodrošinot atbilstošus atskaites un kontroles mehānismus, pārskatāmības palielināšanu budžeta sagatavošanas un ieviešanas procesā, kā arī nosakot atskaitīšanos un atbildību par sasniegtajiem rezultātiem un sniegtajiem pakalpojumiem kā budžeta veidošanas pamatu visos publiskās pārvaldes līmeņos. PPSAP tika noteikti galvenie principi **institūciju darbības stratēģijām** (turpmāk – IDS), kas nodrošina rīcībpolitikas sasaisti ar budžeta veidošanas procesu.

Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likuma 6.panta trešajā daļu, institūciju vadības dokumentā atbilstoši attiecīgās institūcijas kompetencei nosaka attīstības plānošanas un budžeta plānošanas savstarpējo sasaisti un nodrošina attīstības plānošanas dokumentu pēctecīgu īstenošanu. Institūciju vadības dokumenti ir IDS un gada darba plāns. Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumi Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” paredz, ka IDS nodrošina tiešās pārvaldes institūcijas darbības plānošanu tās kompetencē esošajās politikas nozarēs atbilstoši attiecīgajā nozarē apstiprinātiem attīstības plānošanas dokumentiem, tiesību aktiem un plānotajam institūcijas valsts budžeta izdevumu kopapjomam vidējam termiņam (trīs gadi). Iepriekšējā periodā IDS netika izstrādātas un līdz IDS 2014. – 2016.gadam apstiprināšanai, institūciju vadības dokuments ir gada darba plāns.

Ministru kabineta 2011.gada 4.janvāra instrukcija Nr.1 „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” nosaka, ka IDS tiek izstrādāta jaunam plānošanas ciklam, ņemot vērā vidēja termiņa budžeta ietvara likumā noteikto maksimāli pieļaujamo valsts budžeta izdevumu kopējo apjomu, ievērojot iepriekš izvirzīto mērķu un plānoto rezultātu pēctecību. Līdz ar to politikas plānošanas sasaisti ar budžetu nodrošina: (1) normatīvajā regulējumā noteiktā IDS plānošanas cikla atbilstība triju gadu periodam, kuram ir apstiprināts vidēja termiņa budžeta ietvara likums un (2) institūcijas darbības virzienu sasaiste ar sasniedzamajiem mērķiem un politikas rezultātiem, norādot rezultatīvos rādītājus un to skaitliskās vērtības iespēju robežās balstoties uz politikas plānošanas dokumentos apstiprinātajiem rezultātiem.

Atbilstoši Ministru kabineta 2009.gada 17.novembra instrukcijai Nr.16 "Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika" (turpmāk - MK instrukcija Nr.16) attīstības plānošanas dokumentos, plānojot politikas rezultātus un to rādītājus, veic šādas darbības:

- identificē politikai izvirzītos mērķus;
- katram mērķim nosaka no diviem līdz pieciem politikas rezultātiem jeb mērķa sasniegšanas pakāpēm;
- apzina citos plānošanas dokumentos noteiktos rezultātus un statistikas datubāzēs uzkrātos nozares datus;

- izvērtē, vai uzskaitē esošie rezultātīvie rādītāji vai statistikas mērījumi var tikt izmantoti attiecīgo politikas rezultātu izmaiņu mērīšanai;
- katram politikas rezultātam nosaka vismaz divus atbilstošos rezultātīvos rādītājus;
- apzina rādītāju datu iegūšanas iespējas, izmaksas un periodiskumu.

Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumi Nr.979 "Rezultātu un rezultātīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība" nosaka, ka, plānojot rezultātus politikas plānošanas dokumentos iepriekš nedokumentētās politikas jomās, iestāde izmanto IDS plānotos rezultātus un valsts budžeta programmu rezultātus veido IDS attiecīgajām programmām plānotie darbības rezultāti, kas papildināti ar analītiskajiem rādītājiem, kuri ļauj noteikt programmas līdzekļu izlietošanas un izmaksu efektivitāti. Turklāt atbilstoši MK instrukcijai Nr.16 analītiskos rādītājus iekļauj budžeta plānošanas dokumentos un IDS, lai novērtētu iestādes sasniegumu atbilstību piešķirtajiem resursiem un plānotu iestādes darbības spēju attīstības pasākumus.

No iepriekšminētā izriet, ka rezultātīvo rādītāju normatīvās bāzes ieviešana ir nodrošinājusi, ka tiek sasaistīti plānošanas (t.sk. budžeta plānošanas) dokumenti un IDS, kas uzlabo politikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu sasaisti, rezultātu un rezultātīvo rādītāju noteikšanu, kā arī atskaitīšanos par to sasniegšanu.

Atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 4.janvāra instrukcijai Nr.1. „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu” centrālām valsts pārvaldes iestādēm ir dots uzdevums izstrādāt IDS triju mēnešu laikā pēc vidēja termiņa budžeta ietvara likuma izsludināšanas un pēc apstiprināšanas stratēģiju ievietot attiecīgās ministrijas mājaslapā internetā.

Ņemot vērā visu iepriekš minēto, IDS lomai vajadzētu pieaugt, praksē ieviešot vidēja termiņa plānošanu un sasaistot pieejamo resursu plānošanu turpmākajiem trīs gadiem ar rezultātiem, kurus var sasniegt par pieejamo finansējumu, jo īpaši jomās, kurās nav izstrādāti attīstības plānošanas dokumenti. Izvērtēt IDS vietu un lomu attīstības plānošanas sistēmā būtu lietderīgi, sākot ar 2017.gadu.

Attiecībā uz **politikas plānošanas dokumentos noteikto prioritāšu izvērtēšanu un finansēšanas mehānismu** PPSAP paredzēja pilnveidot stratēģiskās plānošanas sistēmu, izvirzot jauno politikas iniciatīvu (turpmāk – JPI) iesniegšanas un izvērtēšanas pamatprincipus. PPSAP JPI definētas kā projekti un pasākumi, kas izriet no iepriekšējā saimnieciskā gada laikā MK atbalstītajiem politikas plānošanas dokumentiem un pieņemtajiem tiesību aktiem un kuriem nepieciešams papildu finansējums. Vērtējot sasniegto jāņem vērā, ka valsts budžeta konsolidācijas apstākļos finansējums attīstības plānošanai un jauno politikas iniciatīvu finansēšanai pārskata periodā praktiski nebija pieejams. Papildus līdzekļi valdībā apstiprinātajiem prioritārajiem pasākumiem pirmo reizi tika piešķirti 2012.gadā. Politikas plānošanas dokumentos noteikto prioritāšu izvērtēšanu un finansēšanu mehānisms šobrīd ir atrunāts Ministru kabineta 2012.gada 11.decembra noteikumos Nr.867 “Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam”, nosakot kārtību, kādā tiek sagatavoti, iesniegti un izvērtēti ministriju JPI pieteikumi. 2014.gada valsts budžeta sagatavošanas ietvaros ministrijas iesniedza Finanšu ministrijai un Pārresoru koordinācijas centram JPI pieteikumus. Ņemot vērā JPI pieteikumu izvērtēšanas procesā konstatētos trūkumus un nepieciešamību uzlabot JPI vērtēšanas procesu un kritērijus, tiks veikti grozījumi Ministru kabineta 2012.gada 11.decembra noteikumos Nr.867 “Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam”.

Risinot PPSAP konstatētās problēmas ar **savstarpēji saistītu mērķu, rezultātu un rezultatīvo rādītāju noteikšanu** un uzlabotu rezultatīvo rādītāju sistēmu, tika pieņemtas *Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas pamatnostādnes 2008.-2013.gadam*, kurās skaidri definēti rezultātu un rezultatīvo rādītāju veidi un hierarhija, to izstrādes posmi, rezultātu analīze un izmantošana politikas plānošanā. Pilnveidots normatīvais regulējums, pieņemot šādus normatīvos aktus:

1. Ministru kabineta 2009.gada 1.septembra noteikumi Nr.979 „Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība”, kas vienlaikus paredz, ka, sākot ar 2012.gadu, pienākumu FM, sākot ar 2012.gadu, centralizēti uzkrāt un sistematizēt rezultātu un rezultatīvo rādītāju informāciju;
2. Ministru kabineta 2009.gada 17.novembra instrukcija Nr.16 „Ministriju un citu centrālo valsts iestāžu rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas metodika”, kurā noteikta mērķu, rezultātu un to rezultatīvo rādītāju veidošanas procedūra un sniegti piemēri, atrunāta politikas rezultātu un rezultatīvo rādītāju pasēs forma un aizpildīšanas kārtība.

Skaidra rezultātu un rezultatīvo rādītāju definēšanas pamatprincipu noteikšana pamatnostādņēs un normatīvā regulējuma uzlabošana, kā arī politikas plānotāju iegūtā pieredze ES fondu plānošanā un darbības programmu izstrādē pozitīvi ietekmēja politikas plānošanas dokumentu kvalitāti un spēju tajos definēt skaidri izmērāmus rādītājus, kas uzskatāmi raksturotu progresu noteiktās politikas īstenošanā. Politikas plānošanas dokumenti, kas izstrādāti pēc 2010.gada, ir būtiski kvalitatīvāki, salīdzinot ar vecākiem dokumentiem, kuros formulētie sagaidāmie politikas rezultāti un to sasniegšanas rādītāji ir vispārīgi un nekonkrēti (formulēti vēlamības formā „uzlabot”, „veicināt” utt.) un kuros vairāk izmantoti nevis kvantitatīvi, bet kvalitatīvi rādītāji, kas vairāk raksturo procesu un darbību, nevis sasniegto rezultātu.²³ Arī vairumā nozaru politikas plānotāju vērtējumā attiecīgās nozares plānošanas dokumentos noteiktie rezultāti un rezultatīvie rādītāji spēj raksturot attīstības procesu (9% snieguši atbildi „noteikti jā”, 62% - „drīzāk jā”) un politikas ietekmi (6% snieguši atbildi „noteikti jā”, 57% - „drīzāk jā”) un politikas ietekmi.²⁴

Tomēr, neskatoties uz pārskata periodā veiktajiem uzlabojumiem rezultatīvo rādītāju sistēmas darbībā, aizvien pastāv būtiskas nepilnības, kas negatīvi ietekmē attīstības plānošanas sistēmas darbību. Atbilstoši Ministru kabineta 2011.gada 16.novembra rīkojumam Nr.596 “Par kopējām valsts pārvaldē auditējamām prioritātēm 2012.gadā” iekšējā audita struktūrvienībām 2012.gadā veica politikas jomu makroietekmes rezultātu, politikas rezultātu, darbības rezultātu un rezultatīvo rādītāju auditu, izvērtējot, vai institūciju reglamentējošajos normatīvajos aktos norādītajām politikas jomām ir noteikti rādītāji attīstības plānošanas dokumentos vai citos dokumentos, vai ir nodrošināta rādītāju savstarpējā saskaņotība visu līmeņu un veidu attīstības plānošanas dokumentos, vai rādītāji atbilst normatīvajos aktos noteiktajām rezultātu un to rezultatīvo rādītāju izstrādes un novērtēšanas prasībām, kā arī, vai ir izveidots pietiekams rādītāju sasniegšanas uzraudzības process. Tika konstatēts, ka visu līmeņu un veidu attīstības plānošanas dokumentos rezultātu un rezultatīvo rādītāju savstarpējā saskaņotība ir nodrošināta tikai daļēji, nav nodrošināta

²³ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 53.lpp.

²⁴ Turpat, 54.lpp.

pilnīga rādītāju atbilstība normatīvajos aktos noteiktajām rādītāju izstrādes un novērtēšanas prasībām, kā arī rādītāju sasniegšanas uzraudzības process ir nepilnīgs.²⁵

Arī Pētījumā rezultātā tika **identificētas šādas problēmas saistībā ar rezultātiem un rezultatīvajiem rādītājiem:**

1. grūtības jēgpilni un loģiski sasaistīt makro ietekmes un ilgtermiņa politikas rezultātus ar īstermiņa politikas rezultātiem un makro ietekmes rezultatīvos rādītājus ar politikas un darbības rezultatīvajiem rādītājiem;
2. metodiskas neskaidrības, kā noteikt rezultātus vai rezultatīvos rādītājus, ja rezultāta mērīšanā iespējams pielietot alternatīvus rezultatīvos rādītājus;
3. uzraudzības trūkums, vai dokumentos iekļautie rādītāji tiek definēti atbilstoši metodiskajiem norādījumiem, lai rādītāji dažādos dokumentos netiktu definēti atšķirīgi (piemēram, vienā kā politikas rezultāts, bet citā – kā darbības rezultāts);
4. vienošanās par rezultatīvo rādītāju kompozīciju, piemēram, vai rezultātus mēra tikai no ieguvuma, vai arī no ieguvuma un zaudējuma (apdraudējuma pieauguma riska) pozīcijas;
5. pārāk liels rezultatīvo rādītāju, kurus nepieciešams sistemātiski monitorēt, skaits;
6. nepietiekamas rezultatīvo rādītāju vērtību prognozēšanas prasmes, zinātniski pamatotu metožu pielietošanas trūkums rezultatīvo rādītāju vērtību prognožu noteikšanā.²⁶

Lai nodrošinātu **sasaisti starp politikas un darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sasniegšanu un budžeta piešķiršanu**, ir pieņemti MK 04.01.2011 noteikumi Nr.1 „Grozījumi Ministru kabineta 2009.gada 3.oktobra noteikumos Nr.1127 „Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem””, paredzot budžeta paskaidrojumos iekļaut katras budžeta programmas (apakšprogrammas) sasniedzamo mērķi, sasaisti ar spēkā esošajiem attīstības plānošanas dokumentiem, kā arī definētos programmas (apakšprogrammas) darbības rezultātus un to rezultatīvos rādītājus no n-3 līdz n+3 gadam. Šie MK noteikumi zaudēja spēku līdz ar Ministru kabineta 2012.gada 31.jūlija noteikumu Nr.523 „Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem” pieņemšanu, kas turpina pilnveidot valsts budžeta vadības un rezultatīvo rādītāju sistēmas savstarpējo integrēšanu. Noteikumi nosaka, ka budžeta programmu (apakšprogrammu) darbības rezultātus un rezultatīvos rādītājus pēc iespējas veido attīstības plānošanas dokumentos plānotie darbības rezultāti un to rezultatīvie rādītāji.

Lai rezultāti un rezultatīvie rādītāji varētu tikt izmantoti valsts budžeta izpildes analīzes procesā, ir izstrādāta un pieņemta Ministru kabineta 2011.gada 23.augusta instrukcija Nr.8 „Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi”, kas paredz ieviest valsts budžeta izdevumu izpildes analīzi kontekstā ar ministriju sasniegtajiem darbības rezultātiem un to rezultatīvajiem rādītājiem valsts budžeta programmām (apakšprogrammām) izvirzīto mērķu ietvaros. Tomēr šeit ir svarīgi atzīmēt, ka šis izvērtējums tiešā veidā netiek sasaistīts ar budžeta piešķiršanu rīcībpolitikas tālākai īstenošanai.

²⁵ FM Informatīvais ziņojums par iekšējā audita darbību ministrijās un iestādēs 2012.gadā, 10.lpp., pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4459>

²⁶ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”,189.lpp.

Ministrijas un citas centrālās valsts iestādes 2013.gadā pirmo reizi, sagatavojot valsts budžeta izpildes analīzi par iepriekšējo periodu, tas ir, 2012.gadu, iekļāva informāciju par darbības rādītājiem un faktiskajiem sasniegtajiem rezultātīvajiem rādītājiem, savukārt Finanšu ministrija šo informāciju apkopoja un izvērtēja. Lai sniegtu informāciju par apkopojuma un izvērtējuma rezultātiem, Finanšu ministrija 2013.gada 20.jūnijā organizēja iestādēm semināru. Semināra ietvaros tika sniegta informācija, ka ministriju atsevišķās programmās nav definēti ne darbības rezultāti, ne to rezultātīvie rādītāji, ir novērojamas problēmas ar rezultātīvo rādītāju definēšanu kvantitatīvā izteiksmē, bieži sastopamas tehniska rakstura neprecizitātes rezultātīvo rādītāju vai to izmaiņu aprēķinos.

Lai nodrošinātu vienotu rezultātu uzkrāšanas procesu, Finanšu ministrijai sadarbībā ar Valsts kanceleju bija uzdots līdz 2009. gada 31. decembrim papildināt esošās informācijas sistēmas (Dokumentu aprites un uzdevumu kontroles sistēmu (DAUKS) un vienotās valsts budžeta plānošanas un izpildes informācijas sistēmu (turpmāk – SAP). Uzdevuma izpilde noteiktajā termiņā nebija iespējama, jo tam bija nepieciešams papildu finansējums. Šobrīd Finanšu ministrijā informācija par darbības rezultātiem un to rezultātīvajiem rādītājiem tiek apkopota, izmantojot MS Office standarta programmatūru. Turklāt Finanšu ministrija turpina izskatīt arī citas alternatīvas iespējas rezultātu un rezultātīvo rādītāju sistēmas izstrādei.²⁷

Kopumā vērtējot, prakse liecina par to, ka budžeta plānošana netiek veikta atbilstoši politikas plānošanas dokumentos noteiktajām prioritātēm un virzībai uz tajos izvirzīto rezultātu un rezultātīvo rādītāju sasniegšanu. Arī 69% aptaujāto politikas plānotāju atzīst vai drīzāk atzīst, ka politikas plānošanas dokumentos noteiktās prioritātes tiek pakārtotas budžetam un tiek īstenota tā sauktā budžetēšanas pieeja.²⁸ Līdz ar to aizvien pastāv risks, ka pieņemto politikas plānošanas plānošanas dokumentu iespējas tikt pilnībā īstenotiem un sasniegt tajos izvirzītos mērķus ir ierobežotas.

Attiecībā uz **politikas plānošanas sasaisti ar budžeta veidošanu konstatētas šādas problēmas:**

1. plānošanas dokumentos noteiktās prioritātes tiek pakārtotas budžetam (budžetēšanas dominēšana pār politikas plānošanu);
2. nesaskaņotība starp nozares ministrijai pieejamo budžetu un citu ministriju plānošanas dokumentos tai deleģēto starpnozaru uzdevumu izpildei iezīmēto budžetu;
3. budžets nozarēm tiek piešķirts, saglabājot iepriekšējā gada līmeni, neveicot tā izlietojuma lietderības izvērtējumu.²⁹

PPSAP Rīcības virziens:	5. Rīcībpolitikas plānošanas kvalitātes uzlabošana
	6. Rīcībpolitikas plānošanas dokumentu apstiprināšana, atcelšana un atskaitīšanās par sasniegtajiem rezultātiem

PPSAP identificētās problēmas:

²⁷ Finanšu ministrijas 2013.gada 28.novembrī Valsts kancelejā iesniegtais informatīvais ziņojums par Rezultātu un rezultātīvo rādītāju sistēmas pamatnostādņu 2008.-2013.gadam īstenošanas gaitu; pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=2687>

²⁸ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 62.lpp.

²⁹ Turpat, 60.- 61.lpp.

1. *Nepietiekami tiek izvērtēta plānošanas dokumentu izstrādes nepieciešamība, tās pamatojums un saistība ar citiem nozares/starppnozaru plānošanas dokumentiem;*
2. *Nepieciešams uzlabot informatīvo sasaisti starp rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem un no tiem izrietošajiem tiesību aktu projektiem;*
3. *Rīcībpolitiku plānošanas procesā nepietiekami tiek iesaistīta Saeima, Valsts prezidenta kanceleja, plānošanas reģioni un vietējās pašvaldības, kā arī nevalstiskās organizācijas un sociālie partneri;*
4. *Augsta personāla mainība un nepietiekami plaša ierēdņu apmācība rīcībpolitikas plānošanas jautājumos ietekmē plānošanas dokumentu izstrādes kvalitāti un to turpmāku īstenošanu, kā arī nenodrošina dokumentu sasaisti un pēctecību;*
5. *Plānošanas procesā netiek pietiekami plaši izmantoti ES iniciatīvā "Labāks regulējums" ieteiktie instrumenti: ietekmes (ex-ante un ex-post) novērtējums un konsultēšanās ar sabiedrību;*
6. *Atskaitīšanās par plānošanas dokumentos noteikto risinājumu īstenošanu nereti notiek formāli un nepietiekamā kvalitātē;*
7. *Nepieciešams noteikt rīcībpolitikas plānošanas dokumentu saistošo spēku, kārtību, kādā rīcībpolitikas plānošanas dokumenti zaudē aktualitāti un spēku, kā arī veidu, kādā notiek to aktualizācija;*
8. *Nepieciešams būtiski pilnveidot publiski pieejamo plānošanas dokumentu datu bāzu sistēmu;*
9. *Vērojams resursu trūkums pētījumu veikšanai, kā arī nav definēti kritēriji to lietderības noteikšanai;*
10. *Atsevišķos gadījumos esošā statistikas datu struktūra nav pietiekami saskaņota un pilnvērtīgi izmantojama ietekmes novērtējumu vērtēšanai, kā arī citu publiskās pārvaldes funkciju veikšanai;*
11. *Nepastāv vienota kritēriju un indikatoru sistēma, kas būtu integrēta statistikas programmās un nodrošinātu aktuālu un uz pētījumiem balstītu informāciju par valsts kopējo (un/vai atsevišķu rīcībpolitikas jomu) attīstību.*

Politikas plānošanas kvalitātes paaugstināšanai PPSAP paredzēja uzlabot normatīvo regulējumu, izvirzot noteiktas un precīzas prasības attiecībā uz plānošanas dokumentu sagatavošanas procesu, to struktūru un kvalitāti, kā arī paaugstināt politikas plānotāju prasmes, veicot apmācības, attīstot labās prakses apmaiņu starp valsts pārvaldes institūcijām. Kā nozīmīgs jautājums rīcībpolitikas plānošanā tika izvirzīta arī starppnozaru politikas plānošana un pēc iespējas plašākas sabiedrības iesaiste dokumentu izstrādē un apspriešanā.

Līdz ar Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumu Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” pieņemšanu, normatīvajā regulējumā tika skaidri **noteikts attīstības plānošanas dokumentu saturs, to darbības termiņi, izstrādāšanas, apstiprināšanas un aktualizēšanas kārtība, kā arī ietekmes novērtēšanas kārtība**. Plānošanas dokumenta izstrāde var tikt uzsākta pēc institūcijas iniciatīvas (ja beidzas līdzšinējā dokumenta darbības termiņš un valsts politiku nozarē nepieciešams turpināt vai gadījumos, kad tiek konstatēta problēma, kuras risināšanai nepieciešama apstiprināta valsts politika) vai, ja tas paredzēts normatīvajos aktos, politisko vadlīniju dokumentos un hierarhiski augstākas iestādes uzdevumā. Ņemot vērā to, ka attīstības plānošanas dokumentu izstrāde ir resursietilpīgs process, to izstrādes nepieciešamība tiek izvērtēta un arī sasaiste ar citiem nozares/starppnozaru plānošanas dokumentiem pakāpeniski uzlabojas

gan normatīvā regulējuma precizējuma dēļ, gan arī darbinieku uzkrātās pieredzes rezultātā.³⁰ Vienlaikus, kā jau tika minēts iepriekš, svarīgākais ir nodrošināt, ka šī sasaiste nav tikai formāla rakstura, sniedzot atsaucē uz citiem dokumentiem, bet skaidri demonstrē dokumentu sasaisti pēc būtības un savstarpējo koordinētību. Tāpat atsevišķos gadījumos jaunu politikas plānošanas dokumentu izstrāde tiek iniciēta vai tieši otrādi – netiek virzīta līdz ar ministrijas politiskās vadības maiņu.

Svarīgs jautājums ir **starpnozaru politikas plānošana** un tās nozīme pārskata periodā ir tikai augusi, līdz ar vienotas plānošanas sistēmas ietvara izveidi mainoties arī kopējai izpratnei par nozaru politiku sasaistes nepieciešamību un institūciju sadarbību plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanā. Kā efektīvu starpnozaru plānošanu kavējošus faktorus var minēt nepietiekamu sadarbību starp ministrijām un nereti nozaru departamentiem vienas ministrijas ietvaros. Praksē vērojami arī gadījumi, kad jaunu vidēja termiņa politikas plānošanas dokumentu izstrāde tiek uzsākta šaurās apakšnozarēs, neņemot vērā citu nozaru atbildībā esošos plānošanas dokumentus vai pat daļēji dublējot tos. Starpministriju sadarbību ietekmē arī valdības koalīcijas ministru politiskā dienaskārtība atbilstoši savas partijas programmai un noteiktajām prioritātēm, līdz ar to starpnozaru aspekti var netikt ņemti vērā nozaru politikas plānošanas dokumentu izstrādē un īstenošanā, tajā skaitā, ministru maiņas gadījumos. Kopumā ministriju sadarbības tradīcijas starpnozaru politikas plānošanā un īstenošanā ir vājas, dominējot izteikti nozariskai pieejai politikas plānošanā un finansēšanā.

Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likuma 12.pantu, PKC ir institūcija, kas īsteno vienotas attīstības plānošanas sistēmas pārraudzību. Pārskata periodā PKC ir uzņēmies vadošo lomu starpnozaru jautājumu risināšanā un politikas reformu virzībā (valsts kapitālsabiedrību izvērtēšana, sabiedrības saliedētība, tiesiskā regulējuma izstrāde psihologu profesionālās darbības reglamentācijai u.c.) gadījumos, kad ministriju kompetences pārklājas un jautājuma virzība vai atbildīgo nozaru ministriju sadarbība nav bijusi pietiekama.

Lai uzlabotu **informatīvo sasaisti starp rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem un no tiem izrietošajiem tiesību aktu projektiem**, Ministru kabineta 2009.gada 15.decembra instrukcijā Nr.19 "Tiesību aktu projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība" noteikts, ka sākotnējās (*ex-ante*) ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācijā) ir jāsniedz atsauce uz Deklarāciju par Ministru kabineta iecerēto darbību, attīstības plānošanas dokumentiem vai tiesību aktiem, no kuriem izriet nepieciešamība izstrādāt tiesību aktu projektu vai kuru īstenošanu veicinās konkrētais projekts. Normatīvā regulējuma pilnveidošana tiek turpināta. Piemēram, ņemot vērā to, ka Saeimā likumprojekta izskatīšanas un pieņemšanas procesā tiek veiktas izmaiņas pēc būtības, kuras netiek atspoguļotas un skaidrotas likumprojekta anotācijā, 2013.gadā Valsts kanceleja ir iniciējusi attiecīga regulējuma ieviešanu Saeimas kārtības rullī, paredzot to, ka deputātiem un ministrijām, kuras iesniedz savus priekšlikumus likumprojektu lasījumos, jāiesniedz šo izmaiņu pamatojums un anotācija jāpapildina ar ietekmes izvērtējumu.

Nevalstisko organizāciju un sociālo partneru iesaiste politikas plānošanas procesā ir nozīmīgs publiskās pārvaldes darbības atklātības rādītājs. Lai sekmētu efektīvu, atklātu, iekļaujošu un atbildīgu sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā, tādējādi paaugstinot plānošanas procesa kvalitāti un plānošanas rezultātu atbilstību sabiedrības vajadzībām un interesēm, pieņemti Ministru kabineta 2009.gada 25.augusta noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas

³⁰ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” .202.lpp.

procesā". Noteikumi nosaka sabiedrības līdzdalības kārtību Saeimas, Ministru kabineta, tiešās valsts pārvaldes iestāžu, valsts pārvaldes iestāžu, kas nav padotas Ministru kabinetam, plānošanas reģionu un pašvaldību attīstības plānošanas procesā, paredzot sabiedrības līdzdalības iespējas vairākos attīstības plānošanas procesa posmos – attīstības plānošanas procesa iniciēšanā (tajā skaitā, problēmu konstatēšanas un politikas alternatīvu noteikšanas fāzē), attīstības plānošanas dokumenta izstrādē, lēmuma pieņemšanas procesā un attīstības plānošanas dokumenta ieviešanas uzraudzībā un novērtēšanā. Ar mērķi paplašināt sabiedrības līdzdalības iespējas, ņemot vērā pieaugošo sabiedrības interesi par iespējām ietekmēt lēmumu pieņemšanu un, balstoties uz citu valstu pieredzi sabiedrības līdzdalības organizēšanā, tika veikti grozījumi iepriekšminētajos MK noteikumos, paredzot, ka ar 01.07.2013 stājas spēkā jauns sabiedrības līdzdalības veids – diskusiju dokumenti (*green paper*). Tas dod NVO, sociālajiem partneriem un iedzīvotājiem iespēju iepazīties ar politikas plānošanas dokumentiem un tiesību aktu projektiem salīdzinoši agrīnā dokumenta izstrādes stadijā (vismaz 14 dienas pirms iesniegšanas Valsts sekretāru sanāksmē). Jāatzīmē, ka Latvija ir viena no tām retajām valstīm, kurās tiek nodrošināta Ministru kabineta sēžu tiešraide (kopš 11.06.2013).

Arī NVO pārstāvji viennozīmīgi atzīst, ka sistēmas līmenī ir radīti mehānismi NVO līdzdalībai politikas plānošanā³¹ Sociālo partneru iesaisti politikas plānošanas un tiesību aktu izstrāde procesā nosaka normatīvais regulējums, kā arī stabilas saites un sadarbība ar valsts pārvaldes institūcijām. Daudzās nozaru ministrijās ir izveidoti un nostiprināti labi funkcionējoši sadarbības formāti ar NVO un sociālajiem partneriem konsultatīvo padomju un darba grupu veidā, turklāt atsevišķos gadījumos to vadība tiek uzticēta NVO pārstāvim, kas veicina konstruktīvu dialogu starp visām iesaistītajām pusēm. Lielākajā daļā ministriju sabiedrības līdzdalība attīstības plānošanas dokumentu izstrādē pēdējo piecu gadu laikā ir augusi vai saglabājusies nemainīgi augsta.³² Tomēr nozaru ministriju īstenotā prakse NVO un sociālo partneru iesaistē nav viendabīga un var atšķirties arī dažādos plānošanas procesa posmos. Kā labās prakses piemēru sabiedrības līdzdalībā attīstības plānošanā var minēt NAP2020 izstrādes un apspriešanas procesu. NAP2020 izstrādes kontekstā NVO sektors atzinīgi vērtē sadarbību ar PKC un sabiedrības līdzdalības paaugstināšanos nacionāla līmeņa attīstības plānošanas dokumentu izstrādē.³³

NVO un sociālo partneru sniegto priekšlikumu iekļaušana politikas plānošanas dokumentos tiek vērtēta kritiskāk. Saskaņā ar NVO izpratni ārējo partneru priekšlikumu ņemšana vērā ir lielā mērā atkarīga no politiskā uzstādījuma konkrētajā jautājumā – ja NVO pozīcija ir pretrunā ar valdošo politisko pozīciju, ir praktiski neiespējami panākt priekšlikuma iekļaušanu plānošanas dokumentā.³⁴ Tomēr šeit bez politiskā faktora ietekmes būtiska ir NVO spēja paust savu viedokli skaidru un konstruktīvu priekšlikumu veidā. Darbs ar NVO priekšlikumiem ministriju darbiniekiem kļūst par administratīvo slogu tajos gadījumos, kad šie priekšlikumi ir pārāk vispārīgi, konkrētas intereses lobējoši vai arī neatspoguļo NVO biedru viedokli.³⁵

Konstruktīvu dialogu ar nevalstisko sektoru nosaka gan valsts institūciju iniciatīva un atvērtība, gan arī NVO kompetence un kapacitāte. Salīdzinājumā ar

³¹ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 106.lpp.

³² Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 77.lpp.

³³ Turpat, 111.lpp.

³⁴ Turpat, 113.lpp.

³⁵ Turpat, 78.lpp.

iepriekšējo plānošanas periodu nozaru un profesionālo organizāciju, pilsonisko iniciatīvu organizāciju, pašvaldību pārstāvniecības organizāciju un sociālo partneru pieredze un līdzdalības kvalitāte politikas plānošanas procesos ir augusi. Tomēr jāņem vērā tas, ka NVO pieredze un kapacitāte ir atšķirīga. Prakse liecina par to, ka valsts pārvaldes iestādes pēc savas iniciatīvas uzrunā tieši lielās un spēcīgās NVO, kuras ir uzkrājušas pieredzi, apliecinājušas savu ekspertīzi un attīstījušas kopējo līdzdalības kapacitāti. Tas nozīmē, ka šādā veidā tiek vēl vairāk stiprinātas jau aktīvi līdzdarbojošās NVO, nestimulējot mazās NVO iesaistīties un attīstīt savu līdzdalības kompetenci.³⁶

Nemot vērā to, ka attīstības plānošanas dokumenti ir pamats tālākai normatīvo aktu izstrādei, PPSAP tika uzsvērtā nepieciešamība panākt plašāku Saeimas iesaistīšanos politikas plānošanas dokumentu sagatavošanā. Izpildvaras pārraudzību Saeima realizē vairākos veidos, no kuriem nozīmīgākais ir parlamentāro komisiju darbība. Kā pozitīvu piemēru aktīvai Saeimas iesaistei attīstības plānošanas dokumentu izstrādē var minēt NAP2020 sagatavošanu, kad Saeimas Valsts pārvaldes un pašvaldību komisija izveidoja īpašu Nacionālā attīstības plāna izstrādes un ieviešanas apakškomisiju, kuras pārstāvji līdzdarbojās NAP2020 izstrādē visos tā tapšanas posmos un arī šobrīd turpina darbu pie NAP2020 īstenošanas uzraudzības.

Valsts prezidenta kanceleja attīstības plānošanas procesos ir iesaistījusies pamatā caur Stratēģiskās analīzes komisiju. Tā darbojās līdz 2012.gadam, kad tika izveidota Stratēģiskās attīstības komisija, kuras pamatuzdevums bija sniegt neatkarīgu vērtējumu par valsts attīstības procesiem, kā arī priekšlikumus institūcijām par nozaru politiku izstrādi un īstenošanas uzlabošanu. 2013.gada nogalē tās darbības formu paredzēts mainīt, turpmāk veidojot atsevišķas ekspertu darba grupas konkrētu problēmjautājumu risināšanai.

Pārskata periodā **augsta personāla mainība ministrijās un līdz ar to grūtības nodrošināt institucionālo atmiņu** turpināja atstāt ietekmi uz plānošanas dokumentu izstrādes un īstenošanas kvalitāti un pēctecību. Turklāt, jāņem vērā fakts, ka darbinieku skaita izmaiņas ministrijās būtiski ietekmēja krīzes laikā veiktie budžeta konsolidācijas un valsts pārvaldes optimizācijas pasākumi. Pēdējos gados valsts pārvaldes spēju noturēt augsti kvalificētus speciālistus un nodrošināt politikas plānošanas procesa kvalitāti un pēctecību negatīvi ietekmēja krīzes laikā veiktais darba samaksas samazinājums un tā neatbilstība darba slodzei un sasniedzamajiem rezultātiem, radot motivācijas trūkumu darbam valsts pārvaldes institūcijās. 2012.gadā ministrijās un Valsts kancelejā amatus atstājušo darbinieku skaits bija 409 darbinieki (13.7% no kopējā darbinieku skaita).³⁷ Augsta personāla mainība par politikas plānošanu atbildīgo darbinieku vidū šobrīd ir lielākajā daļā nozaru ministriju. Kā galveno iemeslu lielajai personāla mainībai nozaru ministriju pārstāvji min darba samaksas neatbilstību veicamā darba apjomam, tāsniecīgo konkurētspēju ar darba samaksu privātajā sektorā un ierobežotās karjeras veidošanas iespējas valsts pārvaldē.³⁸ Pārskata periodā būtiski mazinājās Valsts administrācijas skolas loma politikas plānotāju kapacitātes un prasmju pilnveidošanā un atbilstošu apmācību piedāvājums. Valsts, reģionālā un vietējā līmeņa pārvaldes institūciju darbinieku administratīvās kapacitātes celšanai bija pieejamais ES fondu finansējums, tomēr tas

³⁶ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 111.lpp.

³⁷ FM 04.06.2013 informatīvais ziņojums „Par iespējām pakāpeniski izlīdzināt atlīdzības fondus valsts tiešās pārvaldes iestādēm, lai nodrošinātu līdzvērtīgu atlīdzību līdzīgiem amatiem dažādās iestādēs” 22.lpp.; pieejams: <http://polsis.mk.gov.lv/view.do?id=4363>

³⁸ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” 79.lpp.

nenodrošināja sistēmisku pieeju darbinieku izglītošanā un kvalifikācijas celšanā. Līdz ar to var secināt, ka nepieciešamie uzlabojumi valsts pārvaldes cilvēkresursu politikas īstenošanā, kas balstīta un vienotu pieeju valsts pārvaldes cilvēkresursu plānošanā un attīstīšanā, nav novērojami un PPSAP identificētā problēma aizvien ir aktuāla. Tomēr šeit svarīgi minēt, ka problēmas risinājumi ietverti 2013.gada 6. februārī MK apstiprinātajā Valsts pārvaldes cilvēkresursu attīstības koncepcijā, paredzot vienotu cilvēkresursu vadības un plānošanas principu ieviešanu valsts pārvaldē.

Attiecībā uz PPSAP identificēto **nepieciešamību skaidri noteikt rīcībpolitikas plānošanas dokumentu saistošo spēku, kārtību, kādā rīcībpolitikas plānošanas dokumenti zaudē aktualitāti un spēku, kā arī veidu, kādā notiek to aktualizācija**, jāatzīmē, ka pārskata periodā pieņemtie normatīvie akti (Attīstības plānošanas sistēmas likums, Teritorijas attīstības plānošanas likums, MK 13.10.2009 noteikumi Nr.1178 “Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”) nodrošināja skaidra un pārskatāma normatīvā regulējuma ieviešanu. Tomēr esošā prakse liecina par to, ka plānošanas dokumenta aktualizācijas procedūra ir pietiekami sarežģīta un resursietilpīga, līdz ar to priekšroka tiek dota jauna plānošanas dokumenta izstrādei, bieži vien neveicot iepriekšējā plānošanas dokumenta īstenošanas ietekmes novērtējumu. Tādējādi šī problēma atstāj negatīvu iespaidu uz ietekmes novērtējumu sistēmas darbību.

Lai prognozētu plānoto lēmumu sociāli ekonomisko ietekmi un noteiktu pieņemto lēmumu radītās sekas, politikas plānotājiem ir jāveic **ietekmes novērtējums**. Sākotnējā (*ex-ante*), starpposma un gala ietekmes (*ex-post*) novērtējuma veikšanas kārtību nosaka Ministru kabineta 2009.gada 13.oktobra noteikumi Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”. Kopumā vērtējot, normatīvajā regulējumā noteiktā ietekmes novērtēšanas sistēma ir atbilstoša plānošanas vajadzībām un tajā nav nepieciešamas sistēmiskas izmaiņas, tomēr ietekmes novērtējumu plašāku izmantošanu un kvalitāti ietekmē vairāki faktori: ticamu datu pieejamība, ministriju darbinieku kapacitāte un kompetence veikt novērtējumu atbilstoši normatīvos noteiktajām prasībām, laika resursi, ārējās ekspertīzes pieejamība, ārējo novērtētāju darba kvalitāte.³⁹

Novērtējumu veikšanas prakse ministrijās ir atšķirīga, tomēr bieži vien sagatavotie ietekmes novērtēšanas ziņojumi ir vienkāršoti un vairāk formāla rakstura. Tie netiek pienācīgi izmantoti politikas plānošanā, kā arī netiek ievērota noteiktā atskaitīšanās kārtība un novērtējumu veikšanas termiņi. Lai nodrošinātu politikas plānošanas dokumentu sasaisti ir jāveic plānošanas dokumentu īstenošanas gala ietekmes novērtējums un, balstoties uz tā rezultātiem, jāpieņem lēmumu par jauna plānošanas dokumenta izstrādi. Tomēr ir vērojami gadījumi, kad jaunu politikas plānošanas dokumentu izstrāde tiek veikta bez iepriekšējā, aktualitāti zaudējušā dokumentu gala ietekmes novērtējuma. Apvienojot iepriekšējā plānošanas dokumenta gala ietekmes un jaunā dokumenta sākotnējās ietekmes novērtējumu, praksē pastāv līdz pat divu gadu pārrāvums starp vidējā termiņa nozaru plānošanas dokumentiem, tādējādi neievērojot dokumentu pēctecības principu. Politikas plānošanas dokumentu pēctecību pārskata periodā ietekmēja arī plānošanas sistēmas izmaiņas līdz ar Attīstības plānošanas sistēmas likuma pieņemšanu, kā arī ekonomiskās krīzes un fiskālās konsolidācijas apstākļos ierobežotā attīstības plānošana un finansēšana.

Attiecībā uz visu posmu **ietekmes novērtējumu veikšanu praksē**

³⁹ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums” .63.- 64.lpp.

konstatētas šādas problēmas:

1. Vāja politikas novērtējuma institucionālā un intelektuālā kapacitāte: valsts pārvaldes darbinieku nepietiekamā kompetence novērtējumu veikšanā, ticamu datu trūkums, politiskā faktora radītie ierobežojumi;
2. Ietekmes novērtējumu veikšanas prakses neatbilstība normatīvajā regulējumā paredzētajai kārtībai, kas negatīvi ietekmē novērtējumu kvalitāti, vājina to pielietojumu politikas plānošanā, apgrūtina plānošanas dokumentu sasaisti, nepārtrauktību un pēctecību;
3. Sarežģīta politikas plānošanas dokumentu aktualizācijas kārtība, kas vājina aktualizācijas kā politikas plānošanas instrumenta efektivitāti un ietekmes novērtēšanas sistēmu.⁴⁰

Kvalitatīvu ietekmes novērtējumu veikšana un izmantošana politikas plānošanā un lēmumu pieņemšanā balstās uz regulāru situācijas analīzi un nozares attīstības rādītāju monitoringu. Tādēļ nozīmīgs jautājums ir **pētniecības vieta un loma attīstības plānošanas sistēmā**, kas politikas plānotājiem var nodrošināt uz zināšanām un pierādījumiem balstītu ekspertīzi, kas nepieciešama, plānojot un novērtējot politikas rezultātus, kā arī identificējot tās jomas, kurās nepieciešama valsts intervence. Attiecībā uz PPSAP identificēto resursu trūkumu pētījumu veikšanai jāatzīmē, ka pārskata periodā būtisks progress problēmas risināšanā nav sasniegts. Kopējais pētniecisko projektu skaits pēdējos gados samazinājies un šobrīd vidēji gadā tiek plānoti un īstenoti aptuveni 80 dažādi pētnieciskie projekti un, salīdzinot periodu no 2000. līdz 2006. gadam, kad tika īstenoti vidēji 110–145 pētījumi ik gadu.⁴¹ Lielākā daļa pētījumu tiek finansēti no ES fondu līdzekļiem vai citiem ārvalstu finanšu instrumentiem, tādējādi nosakot arī pētījumam izvirzītās prasības un tēmu izvēli. Tā kā pētījumu īstenošanu pamatā nosaka nozaru ministriju rīcībā esošie finanšu resursi, īstenoto pētījumu skaits dažādās politikas jomās nav vienmērīgs, un līdz ar to atšķiras arī politikas plānotāju iespējas uz pierādījumiem balstītas politikas izstrādē un īstenošanā.

Vairāk kā 70% aptaujāto politikas plānotāju kā ļoti nozīmīgu vai drīzāk nozīmīgu problēmu norādījuši datu un pētījumu, kas ļautu novērtēt esošo situāciju un izstrādāt politikas alternatīvas, trūkumu, kā arī laika trūkumu ārvalstu pieredzes izvērtēšanai⁴². Līdz ar to ministrijas politikas plānošanas dokumentu un ietekmes novērtējumu izstrādē pamatā izmanto statistikas datus un nozaru asociāciju rīcībā esošo informāciju par aktuālo situāciju, tomēr šī informatīvā bāze un analītiskajā darbā izmantotās metodes nav pietiekamas, lai prognozētu politikas ietekmi, rezultātus un rezultatīvo rādītāju vērtību izmaiņas. Saskaņā ar informāciju, kuru PKC sniegušas ministrijas, no 2011. un 2012. gadā paredzētajiem projektiem (161 pētījums) visvairāk ieplānoti un īstenoti tādi pētījumi, kuri nepieciešami nozares politikas izstrādei, analīzei vai novērtēšanai, tādi kopumā ir 120 pētījumi jeb gandrīz 75%. Tas zināmā mērā varētu būt skaidrojams arī ar gatavošanos ES fondu 2014. – 2020. gada plānošanas ciklam.

Kopumā secināms, ka neatkarīgu ekspertu veiktu analītiska rakstura pētījumu pieejamība un izmantošana rīcībpolitikas plānošanā un īstenošanā ir ierobežota. Dati par nozaru politiku attīstību netiek sistemātiski apkopotī un uzkrāti, kas būtiski

⁴⁰ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 190.lpp.

⁴¹ PKC veiktā analīze par valsts pārvaldes institūciju īstenotajiem pētījumiem 2011. un 2012. gadā

⁴² Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 75.lpp.

apgrūtina politikas ietekmes novērtēšanu un ilgtermiņa un vidēja termiņa attīstības plānošanas dokumentu īstenošanas monitoringu.

Tāpat joprojām aktuāla ir PPSAP identificētā problēma, ka atsevišķos gadījumos esošā statistikas datu struktūra nav pietiekami saskaņota un pilnvērtīgi izmantojama ietekmes novērtējumu vērtēšanai, kā arī nav veikta vienotas kritēriju un indikatoru sistēmas izveide, kas būtu integrēta statistikas programmās un nodrošinātu aktuālu un uz pētījumiem balstītu informāciju par valsts kopējo attīstību. Šī problēma daļēji varētu tikt risināta 2014.gadā, izveidojot Teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmu (TAPIS), kas nodrošinās reģiona līmeņa dokumentu – plānošanas reģiona attīstības stratēģiju un attīstības programmu, vietējā līmeņa dokumentu – vietējās pašvaldības attīstības stratēģiju, attīstības programmu, teritorijas plānojumu, lokālplānojumu un detālplānojumu, kā arī visu līmeņu tematisko plānojumu teksta un grafisko daļu datu uzturēšanu, datu apkopošanu no citām valsts informācijas sistēmām, teritorijas attīstības plānošanas dokumentu uzturēšanu un publicēšanu. Viens no TAPIS apakšprojektiem ir Reģionālās attīstības indikatoru moduļa (RAIM) izstrāde, kas paredz instrumenta izveidi reģionālās attīstības monitoringam. Tas kalpos kā palīginstruments attīstības programmu sagatavošanai un uzraudzībai.

PPSAP paredzēja politikas **plānošanas dokumentu un pētījumu datu bāžu pilnveidošanu**, izmantojot tās kā instrumentus normatīvo aktu projektu un politikas plānošanas dokumentiem veikto ietekmes novērtējumu uzraudzībai un analīzei. Ņemot vērā 2008.gadā izveidotās POLSIS nodrošināto iespēju vienuviet iepazīties ar visiem attīstības plānošanas dokumentiem, divas trešdaļas aptaujāto valsts pārvaldes iestāžu civildienesta ierēdņi (66%) to uzskata par noderīgu resursu savu pienākumu veikšanai.⁴³ Tā kā pārskata periodā turpmāka POLSIS pilnveidošana nav veikta, datubāzei nepieciešami tehniski uzlabojumi un saturiska aktualizācija, lai padarītu to lietotājam ērtu un draudzīgu.

Pētījumu un publikāciju datu bāze netiek vērtēta kā noderīgs informācijas resurss un palīgs politikas plānotāju darbā. Gandrīz divas trešdaļas aptaujāto valsts pārvaldes iestāžu civildienesta ierēdņi (64%) atzīst, viņi politikas plānošanas darbā neizmanto Pētījumu un publikāciju datu bāzi,⁴⁴ raksturojot to kā nepilnīgu un nesakārtotu, jo tajā trūkst pilnas informācijas par visiem valsts pārvaldes pasūtītajiem pētījumiem. Būtisks priekšnosacījums datu bāzes izmantošanā ir arī tās tehniskā funkcionalitāte. Pētījumu un publikāciju datubāzes uzlabošanu bija plānots veikt 2009. – 2010.gadā, tomēr finansējuma trūkumu dēļ projekta īstenošana netika uzsākta. Šobrīd par publisko personu pasūtīto pētījumu koordināciju atbild Pārresoru koordinācijas centrs un datubāzes pilnveidošana atbilstoši piešķirtajam finansējumam paredzēta 2015. – 2016.gadā.

2.2. PPSAP darbības rezultātu novērtējums

PPSAP tika noteikti šādi **darbības rezultāti**:

1. Rīcībpolitikas plānošanas dokumentu skaita pieaugums, kuriem veikts ietekmes novērtējums (gan *ex-ante*, gan *ex-post*);
2. No valsts budžeta un ES struktūrfondiem finansēto pētījumu skaita pieaugums, kuri tiešā veidā tiek izmantoti rīcībpolitikas izstrādei vai tās īstenošanas novērtēšanai;

⁴³ Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 81.lpp.

⁴⁴Turpat, 82.lpp.

3. Rīcībpolitikas plānošanas dokumentu skaita procentuālais pieaugums, kuru izstrādē līdzdarbojušies nevalstisko organizāciju, reģionālā un vietējās pārvaldes līmeņa pārstāvji, kā arī sociālie partneri.

Nemot vērā to, ka PPSAP nebija definētas rezultatīvo rādītāju faktiskās vērtības un sagaidāmās rezultatīvo rādītāju vērtību prognozes, darbības rezultātu sasniegšanas izvērtējums ir veikts, balstoties uz Pētījuma ietvaros iegūtajiem datiem.

Attiecībā uz pirmo darbības rezultātu – **rīcībpolitikas plānošanas dokumentu skaita pieaugumu, kuriem veikts ietekmes novērtējums (gan *ex-ante*, gan *ex-post*)** – var secināt, ka situācija PPSAP darbības laikā nav būtiski uzlabojusies un plānotais darbības rezultāts nav sasniegts. Kvantitatīvā politikas plānošanas dokumentu analīze rāda, ka 45% dokumentu ir iekļauta pietiekoši detalizēta informācija par atskaitīšanās kārtību, 27% dokumentu tā ir raksturota pārāk vispārīgi vai nepietiekoši, 28% gadījumu informācija par atskaitīšanos dokumentā netika sniegta vai arī tās sniegšanu neparedz konkrētais plānošanas dokumenta veids un, salīdzinot atskaitīšanās precizitātes detalizācijas pakāpi dokumentos, kas izstrādāti pirms 2007. gada, un dokumentus, kas izstrādāti PPSAP darbības laikā, dokumentu īpatsvars, kuros atskaitīšanās kārtība norādīta detalizēti, nav mainījies.⁴⁵

PPSAP darbības laikā nav konstatēts **no valsts budžeta un ES struktūrfondiem finansēto pētījumu skaita pieaugums, kuri tiešā veidā tiek izmantoti rīcībpolitikas izstrādei vai tās īstenošanas novērtēšanai**. Kvantitatīvā dokumentu analīze rāda, ka 42% dokumentu iekļautā informācija un piedāvātie risinājumi ir pamatoti ar pētījuma rezultātiem, 25% dokumentu ir atrodamas vispārīgas atsauces uz pētījumiem, nenorādot daudzkārt nedz pētījuma nosaukumu, nedz īstenošanas laiku un īstenošanu, 33% dokumentu šo rādītāju bija grūtības izvērtēt (piemēram, izmantoti tikai statistikas dati) vai arī tajos nebija sniegta nekāda informācija par pētījumu izmantošanu. Tomēr, aplūkojot atsevišķi tikai vienu dokumentu veidu – dažādās nozarēs izstrādātās pamatnostādnes – redzams, ka atsauču kvalitāte uz pētījumiem laika gaitā ir pieaugusi, piemēram, 2007. gadā 40% (2 no 5 pamatnostādnēm) iekļautā informācija un piedāvātie risinājumi ir pamatoti ar pētījuma rezultātiem, 2008. un 2009. gadā – 57% (4 no 7 pamatnostādnēm katrā gadā) un 2011. gadā – 67% (6 no 9 pamatnostādnēm).⁴⁶

Trešā PPSAP darbības rādītāja – **rīcībpolitikas plānošanas dokumentu skaita procentuālais pieaugums, kuru izstrādē līdzdarbojušies nevalstisko organizāciju, reģionālā un vietējās pārvaldes līmeņa pārstāvji, kā arī sociālie partneri** – sasniegšanu var vērtēt pozitīvi. Kopš 2006.gada NVO un sociālo partneru līdzdalība ir attīstības plānošanas procesos ir augusi, savukārt reģionu un vietējo pašvaldību pārstāvji iesaiste un pārstāvība plānošanas dokumentu izstrādē tikusi īstenota caur Latvijas Pašvaldību savienību un Latvijas Lielo pilsētu asociāciju. Kvantitatīvā dokumentu analīze rāda, ka NVO un sociālo partneru iesaiste konstatējama 67% no visiem analizētajiem plānošanas dokumentiem, visbiežāk NVO ir bijušas iesaistītas pamatnostādņu izstrādē, kā arī „Latvija 2030” un Nacionālā attīstības plāna 2007.-2013.gadam sagatavošanā, visretāk – koncepciju izstrādē. Turklāt NVO iesaiste pamatnostādņu izstrādē kopš 2007. gada ir pieaugusi. Ja 2007. gadā NVO tika iesaistītas 80% (4 no 5 pamatnostādnēm), 2008. un 2009. gadā – 86% (6 no 7 pamatnostādnēm katru gadu), 2011. gadā – 100% (9 pamatnostādnēs).⁴⁷

⁴⁵Baltic Institute of Social Sciences (2013) Pētījums „Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu un Attīstības plānošanas sistēmas ietekmes novērtējums”, 214.lpp.

⁴⁶Turpat, 215.lpp.

⁴⁷Turpat, 214.lpp.

Ņemot vērā augstākminēto, kā arī 2.1. sadaļā sniegto vērtējumu par ietekmes novērtējumu un pētījumu izmantošanu rīcībpolitikas plānošanā un sabiedrības līdzdalību plānošanas procesos, var secināt, ka PPSAP noteiktie darbības rezultāti ir sasniegti tikai daļēji un vairākās jomās nepieciešami uzlabojumi. No PPSAP plānotajiem 14 uzdevumiem ir izpildīti gandrīz 80% (jeb 11 uzdevumi). Detalizēta informācija par PPSAP uzdevumu izpildi ir pievienota informatīvā ziņojuma pielikumā Nr.1.

III. Turpmākā rīcība

Vērtējot attīstības plānošanas sistēmu kopumā un PPSAP īstenošanas laikā paveikto attiecībā uz attīstības plānošanas dokumentu integrāciju vienotā sistēmā un savstarpējās sasaistes nodrošināšanu, tajā skaitā reģionālā un vietējā līmenī, var secināt, ka **sistēmiska pieeja attīstības plānošanā ir tikusi izveidota**, pieņemot Attīstības plānošanas sistēmas likumu un ar to saistītos normatīvos aktus. Tomēr izšķirošā nozīme ir tam, kā šis normatīvais regulējums tiek iedzīvināts praksē saskaņā ar PPSAP definētajiem politikas plānošanas pamatprincipiem. Nozīmīgas grūtības politikas plānotājiem ir sagādājuši saskaņotības, koordinētības un pēctecības principa ievērošana politikas plānošanā. Līdz šim plānošanas dokumentu vertikālā un horizontālā sasaiste ir bijusi lielākoties formāla rakstura, un tas liecina par to, ka ne vien rīcībpolitikas plānošana, bet arī šo dokumentu īstenošana nav komplementāra, tādējādi kavējot galvenajos valsts ilgtermiņa un vidēja termiņa plānošanas dokumentos noteikto mērķu un rezultātu sasniegšanu. Neskatoties uz to, ka ir ieviesta vidēja termiņa budžeta plānošana, kas nodrošina pieejamo resursu sasaisti ar attīstības plānošanas dokumentos noteiktajām valdības politikas prioritātēm, kā arī ir tikusi īstenota jauna pieeja NAP2020 izstrādē, paredzot iezīmētu finansējumu visām plānotajām darbībām, **politikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu integrācijā nepieciešami būtiski uzlabojumi**, stiprinot intervences loģiku un veidojot saikni starp politikas un darbības rezultātu un to rezultatīvo rādītāju sasniegšanu un budžeta piešķiršanu. Vienlaikus jāņem vērā budžeta programmas, ar kuru rezultatīvais rādītājs ir saistīts, izdevumu raksturu un mērķi, izvairoties no mehāniskas rezultatīvo rādītāju izpildes sasaistes ar attiecīgajai programmai piešķirto finansējumu (apropriāciju).

Lai novērstu plānošanas sistēmas sadrumstalotības un neefektīvas funkcionēšanas risku, kā arī mazinātu administratīvo slogu valsts pārvaldē, **jāveic politikas plānošanas dokumentu veidu pārskatīšana**, lemjot par koncepciju izmantošanu politikas plānošanā, un dokumentu skaita samazināšana, novēršot to saturisko dublēšanos, vienkāršojot dokumentu struktūru un uzlabojot atskaitītānās sistēmu. Normatīvā regulējuma līmenī ir radīti nepieciešamie priekšnosacījumi attīstības plānošanas dokumentu ietekmes novērtēšanai, tomēr praksē netiek veikts regulārs politikas ietekmes monitorings un novērtējuma rezultāti netiek izmantoti lēmumu pieņemšanas procesā.

Kvalitatīvu politikas ietekmes novērtēšanu ierobežo cilvēkresursu kapacitāte, datu pieejamība un ārējās ekspertīzes trūkums. Līdz ar to **jāstiprina kvalitatīvu ex-ante, vidusposma un ex-post novērtējumu veikšana un pielietojums politikas plānošanā**, palielinot akadēmiskā sektora pētnieku, nozaru ekspertu, NVO un sociālo partneru iesaisti politikas ietekmes novērtēšanā. Vienlaikus būtiski ir sekmēt uz zināšanām balstītas ekspertīzes nostiprināšanos valsts pārvaldē, ceļot valsts institūciju darbinieku kapacitāti analītiskās izpētes veikšanā.

Mainīgas ārējās vides apstākļos sabiedrības dienaskārtībā esošie jautājumi bieži vien iziet ārpus vienas institūcijas atbildības jomas un spējām piedāvāt atbilstošus risinājumus. Nacionāla līmeņa attīstības prioritāšu īstenošanai nepieciešama saskaņota valsts pārvaldes institūciju darbība, kas ne vienmēr ir viegli īstenojama, pastāvot konkurējošām nozaru interesēm resursu pārdalē. Līdz ar to ir **jāpilnveido esošais starpnozaru politikas plānošanas koordinācijas mehānisms**, piedāvājot jaunus risinājumus un palielinot PKC institucionālo atbildību un ekspertīzi starpnozaru jautājumu koordinācijā.

Pārvaldības procesi nevar tikt īstenoti bez pilnvērtīgas un iekļaujošas sabiedrības līdzdalības attīstības plānošanā. NVO un sociālo partneru līdzdalība un tās kvalitāte plānošanas procesos ir augusi un **valsts pārvaldes radīto un normatīvi nostiprināto sabiedrības līdzdalības mehānismu īstenošana un partnerības pieejas stiprināšana jāturpina**, plašāk izmantojot NVO un sociālo partneru ekspertīzi un veicinot sabiedrības līdzdalības formu elastīgu izmantošanu valsts pārvaldē.

Iepriekš minētie izaicinājumi ir aktuāli arī attīstības plānošanai vietējā un reģionālā līmenī, kur jāsekmē attīstības plānošanas un budžeta veidošanas procesu sasaiste, jāceļ attīstības plānošanas dokumentu izvērtēšanas kvalitāte, kā arī jāveicina sabiedrības iesaiste attīstības plānošanas procesos. Attīstības plānošanas kontekstā ir svarīgi **vienoties par funkciju sadalījumu nacionālā, reģionālā un vietējā līmenī**, lai katrs no šiem līmeņiem veiktu padziļinātu attīstības plānošanu to kompetences jomās. Īpaši būtiski šajā kontekstā vienoties par plānošanas reģionu lomu, lai attīstības plānošana šajā līmenī būtu jēgpilna un saistīta ar finansējumu.

Ņemot vērā to, ka PPSAP īstenošanas rezultātā ir izveidota un normatīvajā regulējumā nostiprināta vienota attīstības plānošanas sistēma, kā arī skaidri definēti politikas plānošanas pamatprincipi, **turpmākais uzdevums ir attīstības plānošanas sistēmas iedzīvināšana, padarot to maksimāli efektīvu, skaidru, viegli piemērojamu un saprotamu politikas veidotājiem un sabiedrībai kopumā**. Līdz ar to jauna vidēja termiņa politikas plānošanas dokumenta izstrāde attīstības plānošanas jomā nav nepieciešama un PKC ir izstrādājis Attīstības plānošanas sistēmas uzlabošanas pasākumu plānu, ietverot tajā konkrētus rīcības virzienus un attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanas risinājumus. Nākamajā plānošanas periodā galvenā uzmanība jāvelta attīstības plānošanas sistēmas darbības uzlabošanai un esošo plānošanas mehānismu, tajā skaitā normatīvā regulējuma, pilnveidošanai un politikas plānotāju ekspertīzes celšanai, veicot to ciešā sasaistē ar valsts pārvaldes politikas un valsts budžeta politikas īstenošanu.

Ministru prezidents

V.Dombrovskis

Vīza:

Pārresoru koordinācijas centra vadītājs

P.Vilks

07.01.2014 10:29

9 899

I.Ozoliņa, 67082993

iveta.ozolina@pkc.mk.gov.lv

Pielikums

Informatīvajam ziņojumam „Par Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņu īstenošanu 2007.-2013.gadā un priekšlikumiem attīstības plānošanas sistēmas uzlabošanai”

Politikas plānošanas sistēmas attīstības pamatnostādņēs noteikto uzdevumu izpilde 2007.-2013.gadā

Nr.	Uzdevums	Izpildes termiņš	Institūcijas	Uzdevuma izpilde
Rīcības virziens: Plānošanas dokumentu integrācija vienotā sistēmā				
1.	Normatīvo aktu un plānošanas dokumentu izstrāde			
1.1.	Likumprojekta „Attīstības plānošanas sistēmas likums” izstrāde	31.12.2006.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: FM, EM, RAPLM, TM	Izpildīts. Attīstības plānošanas sistēmas likums pieņemts 08.05.2008. un stājies spēkā 01.01.2009.
1.2.	Grozījumu izstrāde ar pamatnostādņēm saistītajos normatīvajos aktos	01.10.2007.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: RAPLM	Izpildīts. 1) Teritorijas attīstības plānošanas likums pieņemts 13.10.2011. un stājies spēkā 01.12.2011. Likums papildina Attīstības plānošanas sistēmas likumā noteiktās vispārējās prasības attiecībā uz teritorijas attīstības plānošanu. Pieņemti likumam pakārtotie MK 16.10.2012. noteikumi Nr. 711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un MK 16.07.2013. noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”; 2) Attiecībā uz attīstības plānošanas dokumentu izstrādi un izvērtēšanu pieņemti MK 13.10.2009. noteikumi Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi”; 3) Attiecībā uz sabiedrības līdzdalību attīstības plānošanas procesā pieņemti MK 25.08.2009. noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības kārtība attīstības plānošanas procesā”; 4) Attiecībā uz institūcijas darbības stratēģiju izstrādi un izvērtēšanu pieņemta MK 04.01.2011. instrukcija Nr.1 „Kārtība, kādā aktualizē un izstrādā institūciju darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”. 5) Pieņemts normatīvais regulējums

				<p>attiecībā uz Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020. gadam izstrādi un īstenošanas novērtējumu: MK 19.10.2011. noteikumi Nr. 816 „Nacionālā attīstības plāna 2014.-2020. gadam izstrādes, ieviešanas, uzraudzības un publiskās apspriešanas kārtība”</p> <p>6) Attiecībā uz jaunajām politiskajām iniciatīvām veikti 15.11.2011. grozījumi likumā „Par budžetu un finanšu vadību”, kas nostiprina jauno politisko iniciatīvu statusu ar likuma spēku. Pieņemti MK 11.12.2012. noteikumi Nr. 867 „Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais un maksimāli pieļaujama valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam”;</p> <p>7) Attiecībā uz rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas darbību pieņemti MK 01.09.2009 noteikumi Nr. 979 „Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība”;</p> <p>8) Valsts budžeta plānošanas sasaistes nodrošināšanai ar attīstības plānošanas dokumentiem un tajos noteiktajiem rezultatīvajiem rādītājiem tika pieņemti MK 04.01.2011. noteikumi Nr. 1 „Grozījumi Ministru kabineta 2009. gada 3. oktobra noteikumos Nr. 1127 „Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem””, kurus vēlāk aizstāja MK 31.07.2012. noteikumi Nr. 523 „Noteikumi par budžeta pieprasījumu izstrādāšanas un iesniegšanas pamatprincipiem”.</p> <p>9) Lai rezultātus un rezultatīvos rādītājus būtu iespējams izmantot valsts budžeta izpildes analīzes procesā, tika izstrādāta 23.08.2011. MK instrukcija Nr. 8 „Instrukcija par valsts budžeta izpildes analīzi”.</p>
1.3.	Latvijas ilgtspējīgas attīstības vadlīniju izstrāde	31.12.2007.	Atbildīgā: RAPLM Iesaistītās: Saeima, VK,	Izpildīts. 2007. gada vidū tiks uzsākts darbs pie Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģijas līdz 2030.gadam un tā

			visas ministrijas, Valsts prezidenta stratēģiskās analīzes komisija, nevalstiskās organizācijas, NTSP, zinātniskās institūcijas	apstiprināta Saeimā 10.06.2010.
1.4.	Informatīvā ziņojuma izstrāde par tiem rīcībpolitikas plānošanas dokumentiem, kas uzskatāmi par izpildītiem, aktualitāti vai spēku zaudējušiem	31.12.2006.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: visas ministrijas	Izpildīts. 29.05.2007 MK tika izskatīts informatīvais ziņojums "Par politikas plānošanas dokumentu datu bāzes aktualizāciju" un atbilstoši tam sagatavots MK 05.06.2007. rīkojums Nr.335 „Par politikas plānošanas dokumentu datu bāzes aktualizāciju”.
2.	Rīcībpolitikas plānošanas un budžeta veidošanas procesu sasaiste			
2.1.	2003. gada 12. marta „Metodisko ieteikumu institūciju darbības stratēģiju izstrādei” aktualizācija	01.09.2007.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: FM, visas ministrijas	Izpildīts. Pieņemta MK 04.01.2011. instrukcija Nr. 1 „Kārtība, kādā izstrādā un aktualizē institūcijas darbības stratēģiju un novērtē tās ieviešanu”.
2.2.	Instrukcijas izstrāde par starpnozaru jauno politikas iniciatīvu prioritārā saraksta veidošanu	01.10.2007.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: FM, visas ministrijas	Izpildīts. Pieņemti MK 20.03.2007. noteikumi Nr. 198 „Noteikumi par maksimāli pieļaujamā valsts budžeta izdevumu kopapjoma un maksimāli pieļaujamā valsts budžeta izdevumu kopējā apjoma katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm noteikšanas metodiku vidējam termiņam”, kas zaudēja spēku ar MK 11.12.2012. noteikumiem Nr. 867 „Kārtība, kādā nosakāms maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopapjoms un maksimāli pieļaujamais valsts budžeta izdevumu kopējais apjoms katrai ministrijai un citām centrālajām valsts iestādēm vidējam termiņam”.

2.3.	Koncepcijas izstrāde par stratēģiskās plānošanas sistēmas izveidi un ieviešanu reģionālajā un vietējās pārvaldes līmenī	31.12.2008.	Atbildīgā: RAPLM Iesaistītās: VK, FM	Izpildīts. Teritorijas attīstības plānošanas likums pieņemts Saeimā 13.10.2011. un stājies spēkā 01.12.2011. Likums nosaka prasības plānošanas dokumentiem plānošanas reģionu un pašvaldību līmenī. Atbilstoši likumam 16.10.2012. pieņemti MK noteikumi Nr. 711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un MK 16.07.2013. noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”. 2008.gadā RAPLM (tagad – VARAM) izstrādāja metodiskos ieteikumus ilgtspējīgas attīstības stratēģiju un attīstības programmu izstrādei reģionālā un vietējā līmenī, kas turpmākajos gados tika aktualizēti (23.09.2010. un 04.04.2012.).
3.	Plānošanas kvalitātes uzlabošana			
3.1.	MK 2001.gada 18.septembra instrukcijas Nr.4 „Kārtībā, kādā aizpildāma normatīvā akta projekta anotācija” aktualizācija	30.06.2007.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: FM, EM, TM, ĀM	Izpildīts. Pieņemta MK 18.12.2007. instrukcija Nr. 20 „Normatīvā akta projekta anotācijas aizpildīšanas kārtība”, kas vēlāk zaudēja spēku līdz ar MK 15.12.2009. instrukcijas Nr. 19 „Tiesību akta projekta sākotnējās ietekmes izvērtēšanas kārtība” pieņemšanu.
3.2.	Metodikas sagatavošana par rīcībpolitikas plānošanas dokumentu izstrādi	31.12.2008.	Atbildīgā: VK	Izpildīts daļēji. Sākotnēji bija plānots izstrādāt metodisko materiālu jeb rokasgrāmatu, tomēr uzsāktais darbs netika pabeigts. Daļēji šī uzdevuma izpildi nodrošina zemāk minētie dokumenti un tiesību akti, kurus izstrādāja VK, FM un VARAM : 1) Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas pamatnostādnes 2008.-2013. gadam, kas apstiprinātas ar 18.06.2008. MK rīkojumu Nr. 344; 2) MK 01.09.2009. noteikumi Nr.979 „Rezultātu un rezultatīvo rādītāju sistēmas darbības kārtība”; 3) MK 25.08.2009. noteikumi Nr. 970 „Sabiedrības līdzdalības

				<p>kārtība attīstības plānošanas procesā” (ar grozījumiem);</p> <p>4) MK 13.10.2009. noteikumi Nr. 1178 „Attīstības plānošanas dokumentu izstrādes un ietekmes izvērtēšanas noteikumi” (ar grozījumiem);</p> <p>5) MK 16.10.2012. noteikumi Nr. 711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” un MK 16.07.2013. noteikumi Nr.402 „Noteikumi par plānošanas reģionu teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem”.</p>
3.3.	Koncepcijas izstrāde par valsts pasūtīto pētījumu koordinācijas sistēmas izveidi	31.12.2007.	Atbildīgā: VK	<p>Izpildīts.</p> <p>Ar 04.06.2008. MK rīkojumu Nr. 310 apstiprināta koncepcija „Valsts institūciju pasūtīto pētījumu koordinācijas sistēma”. Koncepcijā veikti grozījumi, kas stājušies spēkā 06.05.2009.</p>
3.4.	Pētījumu un publikāciju datu bāzes pilnveidošana	31.12.2008.	Atbildīgā: VK	<p>Nav izpildīts.</p> <p>Ar 04.06.2008. MK rīkojumu Nr. 310 apstiprinātās koncepcijas „Valsts institūciju pasūtīto pētījumu koordinācijas sistēma” 6. punkts paredz Pētījumu un publikāciju datu bāzes pilnveidošanu uzsākt 2009. gadā un pabeigt līdz 2010. gada nogalei. Datubāzes pilnveidošanu bija plānots veikt Valsts kancelejai, īstenojot projektu darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājuma 1.5.1.1.2.apakšaktivitātes "Politikas pētījumu veikšana" ietvaros, tomēr 22.12.2008. MK pieņēma lēmumu atlikt projektu uzsākšanu 2009.gadā (MK protokols Nr.94 (65.§) 44.punkts). 12.08.2009. MK izdeva rīkojumu Nr. 542 "Grozījumi darbības programmas "Cilvēkresursi un nodarbinātība" papildinājumā" (MK protokols Nr.50 49.§), izslēdzot finansējumu apakšaktivitātei, līdz ar to Valsts kanceleja projekta īstenošanu neuzsāka.</p> <p>Apstiprinot 24.07.2012. MK noteikumus Nr.513 „Kārtība, kādā</p>

				<p>valsts iestādes, pašvaldības un pašvaldību iestādes pasūta pētījumus” (zaudēja spēku ar 01.01.2013., jo tika mainīts likumā dotais deleģējums, sākotnējos noteikumus aizstāj MK 03.01.2013. noteikumi Nr. 1 „Kārtība, kādā publiska persona pasūta pētījumus”) tika paredzēts datubāzes pilnveidošanai piešķirt 11 800 latus, pilnveidojumus plānots veikt 2015.-2016.gadā.</p> <p>Šobrīd par publisko personu pasūtīto pētījumu koordināciju atbild PKC. Saskaņā ar 03.01.2013. pieņemtajiem MK noteikumiem Nr. 1 „Kārtība, kādā publiska persona pasūta pētījumus” (ar grozījumiem 10.09.2013.):</p> <ul style="list-style-type: none"> - Publiskas personas katru gadu apkopo informāciju par attiecīgajā gadā plānotajiem pētījumiem un līdz attiecīgā gada 31. janvārim elektroniski iesniedz to PKC; - Pētījuma pasūtītājs nedēļas laikā pēc pētījuma gala versijas pieņemšanas elektroniski nosūta PKC pētījuma gala versiju un anotāciju; - PKC nedēļas laikā pēc pētījuma gala versijas saņemšanas to ievieto datubāzē.
3.5.	Politikas plānošanas dokumentu datu bāzes pilnveidošana	31.12.2008.	Atbildīgā: VK	<p>Izpildīts.</p> <p>Politikas plānošanas dokumentu datubāze tika izveidota 2002.gadā, kad tika veikta visu kopš valstiskās neatkarības atjaunošanas pieņemto politikas plānošanas dokumentu analīze un sistematizācija. Lai īstenotu informatīvajā ziņojumā "Par politikas plānošanas dokumentu datu bāzes aktualizāciju" un MK 05.06.2007. rīkojumā Nr.335 „Par politikas plānošanas dokumentu datu bāzes aktualizāciju” noteikto, 2008.gadā darbu uzsāka jauna informācijas sistēma Politikas plānošanas dokumentu datubāze (<i>polsis.mk.gov.lv</i>).</p>
3.6.	Reģionālā un vietējās pārvaldes līmeņa plānošanas	31.12.2008.	Atbildīgā: RAPLM	<p>Daļēji izpildīts.</p> <p>13.10.2011. pieņemtā Teritorijas attīstības plānošanas likuma 6.panta otrā daļa nosaka, ka par teritorijas</p>

	dokumentu datu bāzes izveidošana			<p>attīstības plānošanu atbildīgā ministrija (VARAM) ir teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas (turpmāk – TAPIS) pārzinis, savukārt minētā likuma 9.panta piektā daļa nosaka, ka VARAM „nodrošina teritorijas attīstības plānošanas informācijas sistēmas uzturēšanu”. Teritorijas attīstības plānošanas likums nosaka, ka līdz 2014.gada 31.decembrim (plānots, ka termiņš tiks pagarināts līdz 2015.gada 1.jūlijam, veicot grozījumus likumā) vietējās pašvaldības ievieto TAPIS visus spēkā esošos teritorijas attīstības plānošanas dokumentus, papildus Ministru kabineta 2012.gada 16.oktobra noteikumi Nr.711 „Noteikumi par pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas dokumentiem” paredz, ka pašvaldība TAPIS ievieto arī lēmumus, kas saistīti ar teritorijas attīstības plānošanas dokumentu izstrādi. Nākotnē paredzēts, ka visu plānošanas līmeņu teritorijas attīstības plānošanas dokumenti būs pieejami TAPIS. Valsts reģionālās attīstības aģentūras administrētā ERAF finansētā projekta par TAPIS izstrādi un ieviešanu īstenošana notiek divās kārtās, no kurām pirmā kārtā ir pabeigta, bet otro kārtu plānots pabeigt līdz 2015.gada 5.maijam. Papildus iepriekš minētajam, 2006. gadā tika uzsākta Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas sistēmas (RAUNS) izstrādes sagatavošana ar mērķi iesaistītās puses (valsts pārvaldes lēmējvaru, izpildvaru, pašvaldības) ar atbilstošu informāciju, kas kalpotu par pamatu lēmumu pieņemšanai, uzkrājot informāciju par reģionu attīstību raksturojošiem sociālekonomiskajiem rādītājiem, kā arī ministriju pārziņā esošo reģionālās attīstības atbalsta instrumentu (pasākumi, programmas utt.) finanšu resursu un darbības rezultātu rezultātīvajiem rādītājiem administratīvi teritoriālā iedalījumā (pagasti, pilsētas, rajoni). RAUNS bija</p>
--	----------------------------------	--	--	---

				<p>plānots izmantot kā vienu no Latvijas Nacionālā attīstības plāna 2007-2013 īstenošanas uzraudzības un novērtēšanas instrumentiem. RAUNS pirmās kārtas realizācijai tika plānots izmantot Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļus, projekta kopējām izmaksām paredzot līdz 924 948,18 LVL (MK 2010.gada 15.marta rīkojums Nr.147 „Par elektroniskās pārvaldes un informācijas sabiedrības attīstības prioritāro projektu sarakstu”), taču ekonomiskās krīzes ietekmē projekta izmaksas tika pārskatītas un projekta realizācija atcelta.</p> <p>Taču tajā pašā laikā tika saskatīta iespēja projekta ideju īstenot līdz ar TAPIS izstrādi. Rezultātā tika izstrādāts Reģionālās attīstības indikatoru modulis kā Valsts reģionālās attīstības aģentūras realizētā Eiropas Reģionālās attīstības fonda projekta „Pašvaldību teritorijas attīstības plānošanas, infrastruktūras un nekustamo īpašumu pārvaldības un uzraudzības informācijas sistēma”, kas plašāk pazīstama kā TAPIS sistēma, apakšprojekts. Attiecīgi VARAM ir izstrādājusi esošajai situācijai atbilstošu normatīvo regulējumu – Ministru kabineta noteikumu projektu „Reģionālās attīstības uzraudzības un novērtēšanas kārtība”, kas Valsts sekretāru sanāsmē izsludināts 2013.gada 10.oktobrī.</p>
4.	Valsts attīstības indikatoru sistēmas izstrāde			
4.1.	Pētījuma īstenošana esošās situācijas novērtēšanai un pasaules pieredzes izpētei	31.12.2007.	Atbildīgā: VK Iesaistītās: FM, EM, RAPLM	Izpildīts. Valsts kancelejas pasūtītais pētījums „Valsts attīstības un valsts pārvaldes rādītāji” ir izstrādāts un pieņemts 07.12.2007. Pētījums pieejams Pētījumu un publikāciju datu bāzē.

09.01.2014 10:57

1676

I.Ozoliņa, 67082993

iveta.ozolina@pkc.mk.gov.lv